

interkom

ČS FANDOM

informační
servis
fandomu
12/2008

Fénixcon 2008

VAROVÁNÍ: Pokud máte něco proti kočkám a nebo proti partnerským vztahům, nečtěte tuto reportáž!

Pátek

Jet na Fénixcon s Richardem Klíčníkem byl skvělý nápad. Cestou Jirka (ten můj, Pavlovský) s Richardem probírali komiksy a já se probírala chloupky pod bradou a kolem uší Richardovy kočky Chiméry. Po sjezdu z dálnice jsme se věnovali výměně vlastivědných informací (Kralice, Moravský Krumlov, vztah našich rodin k Náměšti nad Oslavou, nákup uzenin v Náměšti a konečně Ivančice). Návštěva u Richardových rodičů v Ivančicích, kde jsme na víkend odkládali Chiméru, byla všestranně výživná: maminka nám dala kávu a něco na zub a nechala nás dovádět se všemi jedinci z rodinného chumlu koček, kteří se nechali chytit. Vyhrála samozřejmě dvě šedá koťátka vzhledu robotických plyšáků. Zvlášť jedno, které mi láskyplně objalo ruku a pak ji střídavě okusovalo a hoblovalo drsným kočičím jazyčkem, si mě úplně získalo.

Když jsme se vydováděli s kočkami všech velikostí a natur, vydali jsme se do Brna. Do hotelu Avanti jsme dorazili někdy kolem šesté večer. Můj a Jirkův pokoj po nějakou dobu sloužil jako odkládko pro majetky místních bezdomovců: Richard (který po pokoji teprve pátral) si u nás odložil housle a slané tyčky, Lívia Hlavačková svá zavazadla, neboť napřed někde musela ulovit své spolubydlící, aby se mohla nastěhovat.

Sotva jsme slezli zase dolů, potkali jsme ty, které rádi vidíme (například Ďura Červenáka a Roberta Pilcha), jakož i některé, které jsme viděli sice prvně, ale neméně rádi (v mém přípa-

dě třeba Vladimíra Šlechtu). V družném hovoru a za občasných manévřů (dolů do restaurace a zase zpět) uběhly první tři hodiny conu, aniž bychom navštívili jakoukoli přednášku či jinou akci. Tedy na jednu jsme jít chtěli – od půl deváté na povídání Ondřeje Herece o Buffy –, avšak když jsme k sálu došli, zjistili jsme, že přednáška byla přehozena s jinou a již skončila. Kolem deváté se nám podařilo vystěhovat všechny dočasné nájemníky z našeho pokoje, tak jsme se na něj s Jirkou uchýlili a soukromě diskutovali na hlavní téma letošního Fénixconu „Muž a žena“.

Asi v jedenáct v noci jsme usoudili, že by nám Lívia do smrti nezapomněla, kdybychom nepobyli na její první přednášce v dějinách jejich účasti na conech (a kdo by si chtěl rozhněvat svého osobního patologa, že?), tak jsme disciplinovaně sešli zase dolů. První patro s barem již hučelo a bzučelo jako přebujelý úl a individua nejruznějšího založení popíjela nejruznější tekutiny. Líviina přednáška nesla název „Smrť literárním postavám“ a návodně od hlavy k patě popisovala, jak lze zabít člověka snadno a rychle a které způsoby naopak nejsou moc bezpečné, natož snadné a rychlé. Tedy samozřejmě jak zabít virtuálního člověka – literární postavu, nikoli jak zabít protivného souseda! Člověk se tak dozvěděl, že střelit se do hlavy nemusí být vždy jistota, že zlomit vaz otočením hlavy dozadu nelze a lámání vazů obecně není sranda, že po rozpárání břicha střeva obvykle nevyhřeznou až na zem a člověk si po nich při nejlepším vůli nebude šlapat... a že v medicíně je skoro všechno možné, proto taky (a nebo protože?) je medicína ženského rodu... Zájem publika byl velký a nadšený, až měl JWP, sedící za mnou, občas snahu svým hromovým hlasem diskusi moderovat, k čemuž mu pravěká slečna přes uličku ochotně chtěla zapůjčit svou zvonící berlu.

pokračování na str. 8

OBSAH

Fénixcon 2008	1	Civilizační šok: Vyprávění pojaté jako pří-	
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	ručka pro potenciální emigranty	25
Hvězdný bulvár	3	Časem s vědou – listopad v duchu	
Historický atlas rytířů a hradů	9	astro-kosmo	28
NEHVĚZDNÝ NEBULVÁR čili Minicon	10	Prosinec ve hvězdách	29
Potíže začínajícího překladatele	11	Conan navždy	30
Tušení podrazu – kniha jako zlý sen	14	Co rok dal ve fotografii	31
Vánoční komiks	15	Cena Drak	32
Ekonomická diktatura Uhubina Štýře	19	Cena Conan 2008	32
Al Sarrantonio: Billy Fétus	22	Cena Trifid	32

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Co to máme za sebou, abych začal tradičně a otřele, aha, konec fanouškovského roku skrze Fenixcon. Tomu se věnuje naše čím dál častější dopisovatelka Jana Jůzlová, Líba Čermáková zase na rozdíl od většiny redakce překonala lenost a navštívila letošní Minicon, poprvé po mnoha letech pořádaný bez Egona Čierneho, a dělí se s námi o své postřehy na staně 10. Kris k Vánocům, ale spíše až k Novému roku, nakreslila originální komiks, jednou jistě sběratelskou raritu. Na straně 22 najdete povídku Billy Fétus z dosud nevydané druhé části knihy Rudý posuv, tentokrát nazvané **Modrý posuv**. Je trochu ujetá, ale dobře naznačuje široké spektrum vybrané SF, od skoro klasické NeTemnoty po ulitého Billyho. Po krátké přestávce si na nás našel čas Martin Gilar s dalším pokračováním svého seriálu o životě scifisty v USA. Tentokrát o výchově k americké mentalitě. Já snad v tomto čísle konečně najdu prostor na přenošenou a vícekrát přepracovávanou recenzi knihy Ondřeje Neffa Tušení podrazu. Přijměte ji s tak laskavou shovívavostí jako recenzované dílo, mají v tom, co je v nich špatně, hodně společného. Radek Dojiva nám poslal starší text Jindřicha Směkala o překládání, možná jde o vůbec první fanouškovskou úvahu na toto téma...

Bohužel se nám zatím nesešlo příliš reagovat na články mladších fanoušků o jejich zapojení do života fandomu, snad to v prvním čísle příštího roku bude lepší, dinosaurovi, je to na vás, služebně mladší ročníky se vyjádřily, čeká se na vaši odpověď. Jedinou reakci zatím poslal Honza Macháček a najdete ji hned na této straně dole.

Předplatné IK a jak jej poslat na to jediné a správné místo

Ani letos se nic oproti loňskému roku nezměnilo. Stejně jako loni tiskneme Interkom jen pro platící předplatitele, ceny všeho vzrostly natolik, že již nemůžeme čekat, zda se někdo okolo květnové Akademie SF rozhoupe a zaplatí.

Takže předplatné letos činí dvěсті padesát korun (číslly 250 Kč, respektive 11 Eur). Můžete je poslat složenkou na mé jméno a adresu redakce (je v tiráži :-), nebo na konto 1938356379/0800 u Čs. spořitelny, IBAN CZ37 0800 0000 0019 3835 6379.

Podívejte se pozorně na svou adresu na obálce tohoto IK; najdete-li tam za svým jménem ? či !, pak vězte, že další IK nedostanete, pokud nezaplatíte 250 nebo 500 Kč. Jen tak ještě můžete očekávat první Interkom roku 2009, pokud jste nebyli či nezaplatili na Podzíní poradě, můžete poslat i roční klubový příspěvek 400 Kč.

Na závěr bych chtěl poděkovat všem (a Dawoodovi Hla Shwe zvláště), kteří přispěli Robertu Legierskému na návštěvu Tatraconu 2008.

Horde úspěchů v roce 2009, spousty skvělých knih, fanouškovské solidarity, partnery, na které se můžete vždycky spolehnout, a samozřejmě zdraví přeje

PF 2009

Zdeněk Rampas

Milí skurvení neofani, právě čtu Interkom 10-11/2008. Jestli jste na této konferenci, vězte, že vám držíím palce, byť jenom z pozice nezúčastněného pozorovatele, jak je mým zvykem.

Nedejte se ovšem otrávit nebo svěst na scestí špatným pochopením stavu věcí. PORADA není místo, kde byste měli prosazovat své názory na to jak co dělat. Svě názory na to jak co dělat prosadíte nejlépe tak, že to tak uděláte. PORADA je místo, kam se můžete jezdit podívat na dinosaury.

Jejich odkaz pro vás zní: Kdo to dělá, ten to řídí. PORADA znamená Paleontologické Oddělení Referenčního Archivu Divných Abnormalit.

Čest vaší práci.

Honza Macháček

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKEHO FANDOMU

číslo 12/2008 (249)

Adresa redakce:

INTERKOM

Letecká 6,
161 00 Praha 6, ČR

tel. + fax

v prac. době +420 224 239 645

tel., fax: +420 233 313 093

e-mail: ram@apro.cz

<http://interkom.vecnost.cz>

<http://interkom.scifi.cz>

Šéfredaktor:

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka:

Kristina Benediktová

Redakční kruh:

Richard Klíčnick

S korekturami pomohla Michaela

Autoři tohoto čísla:

Líba Čermáková, Sanča Fülle,
Martin Gilar, František Houdek,
Jana Jůzlová, Kris, Jan Macháček,
Michaela, Zdeněk Rampas, Al
Sarrantonio, Big Shaman, Jindřich
Směkal, Šimon, Jiřina Vorlová,
Pawel Weigel

Sponzoři tohoto čísla

Ing. Jirka Doležal, CSc.

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla

byla dne 1. 1. 2009

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Já ti takú jednu, že tě ani google nenajde.

Výpisky z četby

MEPS: Military Enlistment Processing Station – vojenské středisko pro odvod branců

Pozn. pod čarou, str. 238 in Robert Fabian: Carpe Diem I.

Vysvětlivky: ● Praha (nepodepsané ZR), ■ Brno, ▲ jinde

● **14. listopadu** čtu rukopis Patrika Zandla, jsem zvědav, jak se rozhodne, buď jej na knize čeká ještě spousta práce, nebo se zařadí do Zlatého věku české fantastiky.

● **17. listopadu** je volno, čtu si Vilminu novelku Lunapark Luna, napsanou pro tuším (zatím nevydané) Hvězdy české SF. Jsem unesen, o dost lépe se teď orientuji v pentalogii Jantarové oči (také ještě nevydané a u nás nevidané).

● **20. listopadu** v RUR dávám dohromady Pagiho a Vlada Srpně, který potřebuje ubytování.

● **22. listopadu** nám na NYXu Richard Klíčník oznámil, že skončil na Nově a odjede na tři měsíce do Indie. Požádal jsem ho, aby mi dovezl nějaké brouky, že si chci založit sbírku, a zeptal se, co tam bude tak dlouho vyvádět, zda ví, kolik dostane injekcí, aby ho tam pustili, a kolik, aby směl zpět?

Rozpoutal jsem tím lavinu rad od ostatních čtenářů, kamarádi umí potěšit:

No tak tedy good luck (a doufám, že už chodíš na včeličky, taky bys to nemusel všechno stihnout):

Před odjezdem do Indie se doporučuje očkování proti břišnímu tyfu, proti poliomyelitidě a virové hepatitidě typu A, při delším pobytu i proti typu B, popř. proti meningokokové meningitidě a japonské encefalitidě. Každý by si měl zkontrolovat platnost očkování proti tetanu. Značné je riziko nákazy malárií (kromě velkých měst a indických států Himáčalpradéš, Džammú a Kašmír, Sikkim). Doporučuje se chemoprophylaxe chlo-rochinem v dávce 300 mg báze jednou týdně v kombinaci s proguanilem v dávce 200 mg jednou denně. Je také možné pohotovostní samoléčení meflochinem (Lariam).

Velkým problémem cizinců jsou průjemová onemocnění. Zpravidla se jedná o tzv. cestovní průjem, jenž se dostává čtvrtý až pátý den po příjezdu do Indie. Pokud po 2-3 dnech neustane, je třeba vyhledat lékaře, neboť by se mohlo jednat o amébozu (včetně jaterního abscesu) nebo bacilární dysenterii, častá je též lamblóza a na venkově cholera. V období od listopadu do května se zvláště v severní Indii (včetně Dillí a okolí) vyskytuje meningokoková meningitida. Vážným problémem je v Indii vzteklin; vzhledem k značnému riziku nákazy

se doporučuje chránit se před volně pobíhajícími psy. V pohraničních oblastech sousedících s Tibetem a Nepálem existuje v době od srpna do listopadu riziko nákazy japonskou encefalitidou, ta se vyskytuje i na nejjižnějším cípu Indie v době od března do května. Místní obyvatelé jsou často nositeli různých tropických nemocí, jež jsou přenosné i na cizince (např. horečka dengue). Pobyt v terénu je spojen s nebezpečím uštknutí jedovatými hady. Značné je riziko nákazy HIV. Například v Bombaji je HIV-pozitivních téměř 50% prostitutek a 1% dárců krve.

Někteří byli jiného názoru: Výplod farmaceuticko-fašistického komplexu, takovéhle rady.

Tak ať se líbí, včeličku si dej hlavně na žloutenku a tyfus. Na antimalarika kašli, představují daleko větší zdravotní riziko než malárie samotná. A dej bacha na opice, jsou to nebezpečné potvory, i když vypadají tak roztomile, mě málem jedna zabila.

A ne abys hned po příjezdu do Dillí vyrazil někde na trek, dej si aspoň dva tři týdny na aklimatizaci.

Jo a bohatým ber a chudým dávej.

Jo a slabším pomáhej a silnějším se vyhýbej a dej pozor na babu Jagu.

● **23. listopadu** vinné soiree u Peti Pavelka v jeho novém bytě na Sokolovské, přes tu dálku z Ruzyně jsme dorazili jako první, ale už tak hodinu po zahájení tu byl Pagí, další Peťovi přátelé z Plzně, děvče od Orbita (jak jen se ...), slaměný vdovec Jarda Houdek (Veselá Hanina je ve Štrasburku), Karolína a Bedřich (ten hrál v jednom z pratchettovském divadle zbrojnoše či trolla, k obojímu je stejně disponován, ale ve skutečnosti je to člověk se zlatým srdcem :-), později dorazili Marta a Lucas a skoro poslední se ukázala Kamila „Gudrun“ Sirotná, řekla si, že se projde, a vyrazila z Florence pěšky, ale Sokolovská je dost dlouhá a mám dojem, že po sedmdesáti minutách chůze už toho měla dost. Neviděli jsme se takhle pospolu celé měsíce a všichni doufáme v obnovení kavárny/nálevny Netopejr :-)

● **24. listopadu** dopoledne se u mě zastavila Julie Nováková s fanouškovským skouknutím nového románu Karolíny Francové a Vlastislav Toman s návrhem obálky pro svou sbírku povídek. Večer v RUR začala Jiřina organizovat CKČ 2009.

● **25. listopadu** byl opět docela náročný den, nejprve dopoledne do Trifidu pro recenzní výtisky, pak se odpoledne zastavil Honza Poláček s další částí svého fenomenálního rozšíření povídky, kterou možná znáte z Imperium Bohemorum, a pak se ještě na kus řeči objevila Cellindra. Večer si pak v KJV Martin Corn připravil přednášku na téma *Temná magie nacistů*.

Vedle *Okultních kořenů nacismu* – knihy britského historika Nicholase Goodricka-Clarka čerpal z nedávno vydané knihy

Velký plán od Heather Pringleové, a tak naše povšechné znalosti o Ahnenerbe doplnil zajímavými detaily.

Škoda, že tentokrát zbylo pár volných míst, kdo nemohl přijít, musí litovat.

Dopoledne jsem si s Janou Rečkovou vyjasňoval, zač dostala Ioni Trifida (zapomněl jsem já, ona to věděla přesně). Když jsem poznamenal, že je dobře, že letos vyhraje někdo jiný než ona či Karolína Francová, aby se ostatní autoři nebáli, že nikdo jiný nemá šanci, Jana si samozřejmě postěžovala, že ona je se svou tvorbou z devadesáti procent odmítána. Doufám, že má odpověď po nahlédnutí na legie.info: „Má to znamenat, že někde máš ještě 180 hotových rukopisů, neděs mě!“ nebyla příliš nezdvořilá :-)

● **26. listopadu** vypukl Počítačový den, nejen že se rozbilo PC Lindy Kosatíkové, ale někdo ještě zatoužil zjistit, jak psát v Corelu mongolsky.

Odpoledne jsem si uklíďoval nervy na schůzce s Viktorem Janišem a Karolínou Francovou (ta vypadá trochu jinak, než jsem si ji představoval, spíš než svým fotografiím se v něčem podobá Heleně Podané). Viktor nás zavelel do své oblíbené kavárny spojené s dětským koutkem Marks&Spencer na Václaváku, probrali jsme nepřítomně, část hovoru určil i důvod, proč se vůbec Karolína objevila v Praze, večer se koná schůzka autorů JFK (když je Karolína ochotná přijet kvůli tomuhle, mohli bychom ji pozvat i na nějaký večírek).

Pak jsme ještě vykonali pouť do Krakatitu², kde jsem Karolínu přiměl k nákupu Grega Egana a dal jí pár tipů na Vánoce.

Pak jsme se zastavili u Kanzelsbergera na křtu nové knihy Pavla Rencína Zlatý kříž, já měl dojem, že jdeme pozdě, že už čtvrt hodiny běží, ale v kavárně nikde nikdo, dokud jsem nepoznal herce Tábořského a vedle něj Pavla. Začínalo se pocho-pitelně až od půl šesté (tyhle chyby dělám čím dál častěji, tak se na mě raději moc nespolehejte), tak dlouho jsem nemohl čekat, a tak jsme se rozloučili. (Snad se na mě Pavel Rencín nezlobí, křty MF a Albatrosu jsem ten den vynechal úplně.)

● **27. listopadu** konečně vyšel nový IK, doufal jsem, že v tuto dobu bude již u čtenářů, ach jo.

U Kruhu čekám s recenzáky na Pagiho, se kterým se domlouvám o společné cestě na Fenixcon, objevila se tuším i Jiřina, Pagi poveze do Brna i CKČ.

Franta Novotný předal Františce Vrbenské jeden exemplář Velkého slovníku lodí a moře (právě vydal Triton), za její neocenitelnou pomoc při práci na této knize. To mi připomnělo, že to-též učinil v úterý na KJV i s Leonidem Křížkem. Franta využívá fandom jako svého druhu databanku znalostí (jako mozkový trust). A od toho tady (mezi jiným) také je (Fandom, ne Franta).

Dovídám se, že na FF přijede Bruce Sterling, jeden z otců cyberpunku (a přitom i dobrý spisovatel). A na Parconu zase bude Steven Erikson, pro Sterlinga bude jistě zajímavou zkušeností uvidět okolo sebe na conu místo kroužku intelektuálů bandu v přilbách s vikingskými rohy a naopak Erikson si v Plzni od něčeho podobného jistě rád odpočine.

● **1. prosince** se v RUR ptám Honzy Macháčka, zda mohu převzít jeho reakci na článek o neofanech (viz strana 2), dostal jsem svolení, ale doufám, že to nebude jediná reakce.

Chudák Jiřina týden skoro nespala, aby připravila CKČ pro Brno, zlovolní autoři poslali polovinu příspěvků až úplně poslední možný den. Při své maniakální pečlivosti navíc každou povídku googlovava, aby zkontrolovala, že není vystavena na webu a není tedy porušena anonymita příspěvků. Případá mi to jako zbytečné trápení lidí i sebe, kdo nedokáže pochopit pravidla CKČ, není zpravidla schopen napsat nic, co by mělo nějakou hodnotu. Jediný konflikt s anonymitou měl, co si vzpomínám, bájný Semerád, což je myslím potvrzením mé teze. Ale co kvůli tomu mají za práci navíc oběťavci Jiřinina typu...

● **3. prosince** pořádá v knihkupectví u Džoudyho Triton svou Vánoční besídku, jak stálo na pozvánce, místo piva a chlebičků nás očekával čaj, medovina a vegetariánské toasty. Toast s kukuřicí není špatný nápad, ale indické koření, původně určené nejspíše k tomu, aby byl člověk schopen pozřít týden mrtvého leguána, nebylo nic pro můj povytce evropský žaludek. Čaj Tuareg, který mě lákal svou barvou, chutí a vůní, pak snadno přes poleptanou žaludeční stěnu napumpoval do mého krevního řečiště tolik kofeinu či čeho, že jsem toho ten ani následující den mnoho nenaspal.

Od jídla k hostům: objevil se Jirka Procházka se svým zbrojním expertem Štřelcem, kterého hned využila k podrobným palebným konzultacím Petra Neomillnerová. Já u sebe zrovna měl dva kousky Kena Wooda II. a jeden jsem si nechal podepsat. JWP jsem na vysvětlenou pravil, že je využiji k testu, kolik antikvariátů dá za podepsaný výtisk o bůra více a kolik naopak propisovačkou znehodnocenou knihu odmítne. Petra s sebou samozřejmě měla Niky, což bude asi fandomem nejotlučenější dítě posledních několika generací, naštěstí se jí ujala Michaela, a když se navzájem nabažily, začala si Niky vybírat své spoléčníky sama. Podařilo se jí lapit i Mirku (redaktorka Tritonu z doby Znovuobjevení člověka, např.), která si odskočila z mateřské, Niky jí plasticky přiblížila, co ji za pár let čeká. Škoda, že jsem s sebou neměl foťák.

Medovina (všelijak vylepšovaná a uměle dochucovaná) mi příliš nesedla, už jsem asi závislý na té z Výzkumného ústavu včelařského, a tak jsme okolo deváté s Martinem Šustem zvedli kotvy. Martin mi donesl pár věcí z Laserovské produkce, takže se po čase objeví v našich upoutávkách, viz str. 24.

Blízke stretnutie nášho druhu 3.12.2008.

Martina Pilcerová to vzala na Fénixcon malou okľukou a tak sme sa mohli tešiť z jej prítomnosti v Prahe. A keďže je pre mňa nemožné poriadat veľké mejdany, lebo mám v byte len tri stoličky a všetko sa odohráva na dlážke, boli sme tri. Martina, jej a už i moja kamarátka čarodejnica Broňa a ja. Vedomé toho, že sa nemá hovoriť o neprítomných, sme hneď zo začiatku zdrbli Adriána Vargu (postava zo Strážcu noci). Diskusia, čo nám utkvie a čo neutkvie z kníh, navodila trocha spovedelnicovú atmosféru. Žraso, čokoládová antitorta, metal a dobré víno ju podporili, tak sme to vzali naprieč apolitickým spektrom. Medziiným o druhoch závislostí, ktoré na nás v živote číhali a kedy na nás vybaľli. O tom, kedy píšeme, maľujeme a žijeme a kedy utekáme. O metale a jeho duchovných aspektoch. O tom, prečo Ježiš Kristusrazil teóriu, že áno má znamenať áno a nie

nie. Podrobnosti si musím nechať pre seba, prásknem iba, že hoci sme sa s Martinou nevideli niekoľko rokov, medzitým uplynulo len niekoľko sekúnd. A to všetko sa odohrávalo v jazyku, ktorému sme všetky tri rozumeli. Teraz nemám na mysli slovenčinu.

Vlastne to bol veľký mejdan!

● **4. prosince** jsem okolo poledne potkal u Zdeňka Pobudv v nakladatelství EPOCHY Toma Němce, vyřizoval cosi ohledně edice Pevnost. Hned jsem toho využil a pochválil Zdeňka za péči, s jakou edici vydává a čísluje, a pumpnul jsem ho o nového Kuttnera, kterého dělá s Onřejem Müllerem. Odtud byl jen krok k Imperiu Bohemoru a ukázalo se, že jej ZP ještě nečetl, hned jsem věděl, jaký pro něj budu mít vánoční dárek.

Vyčerpán včerejším večírkem, a také proto, že se mi zastavily hodinky, jsem vypustil čtvrtě Kruh. Ostatně nejspíše všechny uvidím na Fenixconu – proč jsem si jen právě teď vzpomněl na Toma Němce, který Zdeňkovi s významným pohledem na dotaz, kamže to jedeme, odpověděl, že na Fenixcon, kde budou všichni, co něco v SF znamenají.

Legends odcházejí: Ve věku 92 let zemřel 4. prosince 2008 Forrest J. Ackerman. Možná by stálo za to vyhledat pamětníky jeho návštěvy tehdy ještě Československa tuším na bratislavském Parconu. Nebo alespoň nějaký rozhovor s ním z té doby.

Fenixcon

■ **5. prosince** Konec sciifického roku je tu.

Pátek: Pagi, já, Michaela a Elven, náš nezdárný, a plný kufr CKČ pro Brno přijíždíme tamtéž. Po bleskurychlém ubytování v celkem luxusně rekonstruovaném hotelu Avanti (i když stejně jako jinde ani zde si nemyslím, že architekt někdy bydlel v hotelu a sprchoval se tam), přerušeném jen telefonátem z recepce, že paní Jana Novotná chce zaplatit Interkom (i za paní Ševčíkovou z AF 167, pamětnici Jindřicha Smékala, viz str. 11), jdeme na slavnostní zahájení a pak na přednášku dr. Jana Šimůnka: Muž a žena z hlediska medicínského. Od problému DNA mitochondrií, které dědíme jen v mateřské linii, jsme doputovali k problematice vesmírných letů a osídlování kosmického prostoru (od jak k proč to dělat) a pak k vědomí v počítači. To už jsem trochu trpěl, když přítomní klopotně docházeli k tomu, co již před lety promyslel a skvěle vyjádřil Greg Egan.

Následně jsme navštívili malý sál, kde měli své stánky Juraj Maxon (trička, stříbrné šperky a úchylné plyšové vetfelce),

Sanča

Miki Čambal (keramiku kostlivců a příšer, ale dělá i akademické SFInx :-), Slawek Sączek (alba komiksů a knihy extatických ilustrací a obálek s bojovnicemi v plechových bikinkách, plus kniha Trzysty przekładów dla fanów pod nieba skłonom..., kde úchylové celého světa a blízkého vesmíru, najdete zde i klinogštinu, přeložili do svých jazyků slavnou Tolkienovu prstenovou říkačku) a Marchlíkův stánek (naprosto úchylné knihy o německých trpasličích doplněné mangou Sukura, jak jinak než trochu úchylnou, ale alespoň viditelně označenou piktogramem 18+). Pěkný to příspěvek k diskusi o normálnosti fandomu. :-)

Další přednáškou, na kterou jsem se dostal, bylo vyprávění Vlasty Talaše a Martina Macáška o letošním DiscworldConu. Škoda, že jsem tam neviděl žádného z pořadatelů větších conů, padla tam spousta zajímavých postřehů o konání sešlostí, vedle kterých je FF venkovské posvícení a Istrocon o hodně mladším bráškou. Navíc se na přednášce objevila i Michaela s malou Julinkou, a oběma to moc slušelo.

Ještě kousek přednášky Livie Hlavačkové o tom, jak likvidovat literární postavy se zvláštním zaměřením na zapichování (Livia dělá doktorát z patologie a je na této straně zobrazena jako Dáma s kosou), a chutě na Bar.

Tam už byla celá polovina SF klubu Malevil, Aleš Koval a Ostraváci, Opaváci Hana Pěchulová a Pavel Stanke (chyběli mi na poradě SFK), Ondřej Herec, Ján Žižka (hlavní sál byl vyzdobený jeho fotogalerií), Martina Pilcerová, Milan Dubnický, Róbert Žitňanský (omluvil jsem se mu, pokolikáté už?, že jsem se přes laskavé pozvání nedostal na Istrocon), Slávek Slaboň, manželé Mostečtí, s těmi jsem snad ani nestihl promluvit, Jana Jůzlová (s Lívií) a Jirka Pavlovský, Komár (zaplatil si IK), Vojta z Krakatitu (měl tu šermířské vystoupení), Knedle s nerozlučným pivem v ruce, takřka polovina Islingtonu, Lament s partnerem a Janem „Benediktem“ Olšanským (už jsem na něj naložil práci), Franta Novotný, Leonard Medek, Vláďa Šlechta, Honza Kantůrek, Tom Štípský (komůrku, kde měl antikvariát, jsem za celý con nenašel), Laser (tedy jeho krásnější část Helena Šebestová s Martičkou a Janou Radoušovou), Jolana a Honza s Dárečkem, který rozdával dárky a novoročenky, Pavel Weigel s překladem knihy o Mechlisovi, opět rodina Talašových včetně malé Julinky, Pavel Renčín, Br-

ňáci Mamča s Pišky :-), Miluláštkovi, Darth Zira, Jirka Popiolek s novou nadějí FP Pavlou Lžičařovou, manželé Hromovládovi, Petr Kotrle, JWP, Ondřej Netík, redakce Polaris (tedy Bob Svoboda a Miroslav Kocián s manželkou), Jana Rečková v depresi a s rodinou, Edita Dufková, Tom Němec, Anna Šochová, Martina Šrámková, no bylo to náročné...

■ **6. prosince** ráno jsme si přispali a tak jsem se dostal až na pořad od 11.30, kde Petra Neomillnerová rozebírala sexuální chování hrdinů fantasy, seděl jsem vedle Knedleho a Petřina partnera Karla, který komentoval rozdíly mezi teorií na pódiu a praxí doma.

Před Petřinou přednáškou jsem vlastně ještě rovnal fanziny, které zpět do nitra fandomu, odkud k němu kdysi doputovaly, věnoval brněnský spisovatel, vydavatel a fanoušek Karel Blažek. Část jsem jich vybral pro Benedikta, který je slíbil scanovat pro Karla Dvořáka a jeho projekt digitalizace fanzinů.

Pak jsme si s JVjr. a Janem Havlíšem udělali malé soukromé posezení, které se protáhlo do té míry, že jsem nestihl neformální povídání o dalším směřování fandomu.

Díky Cellindře jsem se ale během půlhodiny dověděl, co se dělo na mnohem delším setkání neodinos s dinos, takže jsem na tom, že nikoho nenapadlo poslat mi sms, vlastně vydělal.

Od osmi jsem musel sedět na Galasupershow, protože jsem se podujal předat cenu Trifid jejímu letošnímu vítězi MUDr. Zdeňku Řehákovi z Třebíče.

Martina Koutného začátek večera a jeho pokusy o humor mě nenadchly, bohužel svou rozvláchnou doslovností (naštěstí ne pokusy o humor) nakazil i Šamana, a tak první čtvrt hodina zahrnující Martinův úvod a Šamanovo vyhlášení cen Conan Society (byla k nepřekání / poněkud se vlekla) by si zasloužila větší svižnost, to je to politicky korektní vyjádření.

Vlado Říša pak rozdál ceny sponzorů za výkony v soutěži Ikaros, no můžeme se těšit na dalšího Mazurka, ach jo. Tom Němec z Pevnosti vyhláší cenu Einsteinův mozek. Loni dělal ostudu Míra Žamboch, letos jej (ne)důstojně zastoupil JWP, který se zcela na šrot pokoušel recitovat Frantu Gellnera. Tom Němec si asi nadával za chvíli, kdy se k předávání propůjčil.

Následovala Cena fantasy; tradičně ji uváděli Egon a Šimon, oba v poslední době podstoupili lékařské kúry a tortury a oba jsme je opět moc rádi viděli. Impozantní byl již nástup přítomných rytířů a lady fantasy (jen po paměti): Livie Hlavačková, Mirek Hokeš, Jana Jůzlová, Jarka Nováková, Saša Pavelková, Jiří Pavlovský, Jana Rečková, Vladimír Šlecht, Anna Šochová, Martina Šrámková, Ondro Trepáč, Rasfo Weber...

Nějak mi při tom vypadlo, kdo byl pasován letos, ale Egon jistě brzy dodá patřičné materiály.

Nezachytil jsem úplný začátek Nalima Uzbeka po třinácté, kryl se s již tradiční trachtací Richarda Klíčnicka, vynikající užně krájel a rozděloval spravedlivý skrutátor Dáreček.

Pak jsem se u baru na chvíli sešel s Martinou Pilcerovou, referovala mi o skvělém večírku, který zažila se Sančou F. (Martina totiž do Brna jela přes Prahu.) Náladu nám nezkalil ani Robert Rameš (slavící čtyřicátiny), který nás polil červeným vínem, jestlipak si to alespoň odpracuje nějakým článkem pro Interkom či Fanziny na webu?

A byl čas na tombolu, a na před ní předseznenou soutěž masek a další doprovodný program. Šaman a jeho tým rok od roku lépe zapracovává téma conu do programu, velmi vtipné mi připadlo vyhlášení tří partnerských párů, škoda, že zapomněli prozradit, na základě čeho je porota vybírala, o koho jde (já osobně znal jen JJ a JP) a kdo vůbec porotu tvořil.

I některé masky byly moc pěkné, ale snad jen jedna splňovala vyhlášené téma dokonale, mám na mysli dvojici šamanů, několik masek se alespoň formálně pokoušelo předstírat, že jsou polovina páru, a nakonec zvítězil náš známý plyšák Liškovlík Wolverin.

V tombole nás čekala smůla dvojnásobná, nic jsme nevyhráli a navíc na nás v předzář čekal Mirek Dvořák, který chudák musel, dokud jsem jej nevysvobodil, poslouchat nářky VP.

● **7. prosince** jsem si až doma přečetl program conu s anotacemi a úvodníkem, byl jako obvykle dost dobrý, přišť si jej musím přečíst dřív, možná bych si Fenixcon užij ještě lépe.

Do nedělního večera jsem sepsal celostránkový seznam mailů, které musím v pondělí poslat s dotazy a upřesněními, nač jsem v Brně zapomněl.

● **8. prosince** spěchám do RUR prosyceného Vánoční atmosférou, Filip je vzteklý (neměl dělat zagorku a měl se vypravit na Fenixcon), holky načufené, ani vyfotit to pořádně nešlo.

● **9. prosince** si u Netopejra dávám čaj s Patrickem Zandlem, pozoruhodně skromným a sebekritickým autorem s velkým historickým vzděláním. Trochu jsem se znemožnil, když jsem protestoval proti modernímu jménu Česťa u jednoho z Václavových vrahů, ale dověděl jsem se, že to tak je v Kosmovi (i když o tom háčku bych pochyboval).

● **10. prosince** se po dlouhé době scházejí v kavárně a čajovně u Netopejra Středečníci. Mirko Navara s Alešem Němečkem byli na matematické konferenci pořádané k šedesátinám významného matematika na ostrově Tobago. To je skutečný tropický ráj, který mě zarazil hlavně svou čistotou, zdá se, že tamní leguáni stačí zpracovat všechnu civilizační odpad... Netopejř nám doplnil promítané informace o paraorchu, je jedlý i se stopkou, která vypadá jako hruška, chuť jsme z fotografií nepoznali.

● **11. prosince** proběhla další párty u Kristin Olsonové, loni byla nějaká lepší, postrádal jsem Klímovi a Viktora Janíše. Martinu Šustovi zase zjevně chyběla naše loňská hádka (to jsme si povídali o podnikatelské etice obecně a finančních zvyklostech Laseru zvláště :-), a tak přišel s několika drobnými návrhy, jak ještě více zlepšit Akademii SF.

▲ **12. prosince** sci-fi klub ORION Nové Zámky, v tichosti a skromnosti, oslavuje 20. výročí svého založení. **Ondro Trepáč**

● **13. prosince** pořádáme s Michaelou malý večírek, tedy pořádáme, ona si vyrazila se Sančou na výstavu kostýmů z nejnámějších českých pohádek (od Princezny se zlatou hvězdou přes Šíleně smutnou až po Princku ze mlejna, a pozor, výstava prodloužena **do 31. ledna**) a já dřel na přípravě. Všechno jsem ale zvládnul, když se se Sančou konečně vrátily, bylo všude jídla a pití, že jsme, přes veškerou pomoc hostů, dojdali ještě celý druhý den. Cyril s Evou Hauserovou (stačil jsem je pozvat u Kristin) přejeli a zabloudili, asi to bylo tak vážné, že chtěli i te-

lefonovat o pomoc, ale měli špatné číslo :(a nakonec dorazili asi se 40 minutovým zpožděním.

Pak přišla ještě Julie, Cellindra a Honza Vaněk jr. Viktor měl nějaký konkurenční non SF večírek. Honza prošmejdil (dnes by se možná řeklo scanoval) první řadu mé knihovny a začal studovat Cikánské romance; narazil na verše ...na čtyři mrtvé Římany/ pět barbarů padlo... (nebo tak nějak), okamžitě si vzpomněl, že před dvanácti roky vyšla kniha Ten válečný život od Lucia Sheparda, kde jsou tyto verše rovněž použity, a tak jsme hledali tuto knihu, která ovšem už dávno není v první řadě, aby mohl porovnat kvalitu překladu... :-)

● **15. prosince** v RUR, tam poklidná atmosféra, jako by okolo neběsnily přípravy na Vánoce, Filip klidný, děvčata usměvavá, Jiříně konečně předávám Pulce či jakou vodní havěť, o kterou Martin Koutný obohatil CKČ, vracím ohodnocené mikropovídky a nenechám si vnutit žádnou další kategorii, i tak takřka padám na hubu a IK nejspíše vyjde až v lednu.

● **16. prosince** jsem zaskočil do Tritonu popřát k svátkům, pak se u mě zastavil RIP, donesl mi k Vánocům Černou zmiji, kde měl na starosti veršované části, já jej na oplátku potrestal novým překladem Poeova Havrana, totiž Krkavce, k posouzení pro potřeby Akademie SF.

Den, kdy jsme se dověděli, že zemřel Štefan Huslica

● **17. prosinec** nedával najevo, že by měl být nějak výjimečný, po celkem zbytečné návštěvě u zákazníka ve Vinohradském divadle jsem se sešel s Vlastislavem Tomanem, naší ilustrátorkou Krist a překladatelkou Adélou Kalouskovou, když jsem dostal sms, které jsem nejdříve nerozuměl a pak mě vyděsila.

Ještě když jsem okolo páté mluvil s Viktorem a Haničkou Janišovými, doufal jsem, že jde o jiného Štefana, bohužel zpráva od Jana Havliše potvrdila nejhorší obavy.

Šel jsem se vzpamatovat do kavárny, čajovny a baru u Netopejra (nad Krakatitem²), kde už si Franta Novotný objednával Mrožův speciál (námořnický grog). Franta i Karel litovali, že jsem Viktora a Hanu nezatáhl ke Karlovi s sebou, tak jsem alespoň vytáhl vánoční dárky, donesl jsem Frantovi dvě knihy o velkých námořních bitvách druhé světové války, které jsem minulý týden ukořistil z přebytků Kristin Olsonové, zachoval jsem se tak přesně podle doktriny nepřítomné Hany Janišové, za každou knihu, která přijde do domu, musí dvě ven, ta, co přišla toho dne ke mně domů, byl Mnichovský příznak od Benamoua, který jsem dostal právě od ní :-).

● **18. prosince** jsem se krátce zastavil u Kruhu, zastihl jsem tam na odchodu Zuzku „Polly“ Kupkovou, věděl jsem, že dělá redaktorku MF a spolupracuje s pár SF nakladateli, že je mluvčí spolku dobrovolných hasičů, ale dnes jsem zjistil, že vedle toho všeho stihá studovat i práva. Přišel jsem ale hlavně za Jitkou Brandejskou, vyměnil jsem nějaké knihy za výborné cukroví, a když se jí dlouho nepodařilo přilákat číšníka, společně jsme vypadli.

● **20. prosince** slavíme Vánoce u Čermákových, jestli je Fenixcon konec SF roku pro celý ČS Fandom, pak předvánoční besídka u Čermákových je ještě soukromou tečkou pro vybrané pražské dinosaury. První dorazil Dáreček, Praha u něj byla za-

stávkou na rodné Slovensko, pak já s Michaelou, Pagí, se kterým jsme se potkali už v Datartu u Vlada Srponě, Peťo Pavelko, Helenka a Martička z Plzně, a samozřejmě hostitelé Jolana, Honza, Láďa a Dana. Připadlo nám, že tento rok uběhl nějak obzvláště rychle, Helenka s Danou se snad dokonce setkaly od loňských Vánoc poprvé...

● **22. prosince** mám dovolenou, což se projevuje hlavně tím, že jsem v práci až od jedenácti. První se u mě objevil Franta Houdek, autor našeho vědeckého kalendáře, pak se zastavil Pagí, po něm Vladan Rámiš, potom jsem zase já zajel k Martinovi Šustovi, popřál si s Ivanem Adamovičem a byl čas vyrazit s Cellindrou do tiskárny pro klubový dárek Harvovi k narozeninám. Po zastávce v Krakatitu, kde mi nějaké dárky nechal Netopejr, jsem se konečně dostal do RUR. Tam už na mě čekali (nastydlý) Franta Novotný, Jana Šturmová a Honza Macháček, já vycházel z toho, že mohu přijít později, když Filip prodává do osmi, ale ostatní jeli podle běžného rozvrhu.

Jiřína mě, přes nabídku doma pečeného cukroví, nenalákal na další várku CKČ, nevzal jsem si nic, to by Interkom nevyšel ani v lednu...

JWP se omlouval (každému zvlášť) všem přítomným, u kterých předpokládal, že mohli být na Fenixconu, za své vyvádění pod vlivem...

A pak zase spátky do rachoty, jednak abych nevozil Tritonské knihy domů, a pak abych odvětlal část dáreků, které se u mě nastřádaly.

Jestli bych také neměl někomu něco dát.

● **23. prosince** ve čtrnáct hodin v kostele ve Dvorech nad Žitavou proběhlo **poslední rozloučení se Štefanem Huslicou**. Nedopusťme, abychom na něho a jeho dílo zapomněli.

Odpoledne jsem zaskočil na medovina u příležitosti konce knihkupeckého roku do Časlavské. Ličil jsem Filipovi, že jsem u Kruhu potkal Egona a že jej tedy budeme zase častěji vídat. Filip mé nadšení zchladil informací, že Egon byl mezitím už zase v nemocnici, ach jo... Pak pádím pro nový počítač, který jsem si nadělil, abych vyloučil možnost, že IK vychází stále obtížněji, protože zastaral hardware a ne já.

● **24. prosince** **Wynikající Vánoce** **Wšem Výborným lidem** **Winšuje Wozenbouch Walker** (alias www.jwp-prochazka.cz)

● **31. prosince** cestou z Podzimní porady jsem se ve vší nevinnosti zeptal Pagiho, co bude podnikat na Silvestra. Skončilo to mailem, jehož pozvání jsme stejně jako Stáňa Lálová, Pavel Březina, Darth Zira, Netopejr s přítelkyní a samozřejmě já s Michaelou (a Elvenem), neodolali. Pagiho domácí rohlíčky a tři druhy jeho speciálních pomazánek spolu se spoustou pochoutek, které donesli ostatní, bohatě vyvážíly občasně akustické nepohodlí dané Jiřínou vyřídilkou a Vladovým náběhem k chorbě zvanivosti, chtěl jsem říci ochotě vlastně chuti mluvit a na jakékoli téma :-). Než dorazil Karel s Jitkou, probrali jsme obvyklá témata jako povahu starých Slovanů a Čechů zvláště, a tak podobně. Pak jsme přešli na Dextera a Big Bang Theory, moje nové koníčky. Škoda, že jsme museli vypadnout, abychom se ještě před půlnocí dostali do daleké Ruzyně, kde bylo mezi jiným třeba dokončit tento Interkom.

A to už je v roce 2008 vše, přátelé.

Zdeněk Rampas

pokračování ze strany 1

Přednáška skončila po jedné hodině v noci, a protože úl u baru bzučel už trochu přes míru našich střizlivých mozků, odebrali jsme se zase na pokoj a krásně se vyspali.

Sobota

Sobotní dopoledne jsme strávili především obnovováním základních životních funkcí (snídaně, ranní káva, procházka na čerstvém vzduchu) a vyhledáváním sociálních kontaktů, které jsme ještě nestihli.

Od půl dvanácté jsme se pak zúčastnili přednášky Petry Neomillnerové „Soubor mečem v pochvě aneb fantastičtí hrdinové pod jednou houní“. Dočkali jsme se několika inspirativních obrazků a vtipné řízné přednášky o fyzických potřebách literárních postav všeho druhu (resp. absenci těchto potřeb u některých klasických autorů). Nešlo samozřejmě jen o sex, ale o veškeré jiné potřeby hrdinů, které je třeba při psaní uspokojovat (třeba hygienu... což částečně se sexem souvisí), stejně jako o péči o následky vášnivých vzplanutí (Petra správně zdůraznila, že už pes v příběhu dělá paseku, neboť je třeba se o něj starat, natož dítě, takže autoři by vždy měli myslet na antikoncepci). Zde považuji za nutné zmínit, že to byla první přednáška v dějinách československých conů, které se Jiří Pavlovský zúčastnil jako posluchač (!), a neutekl z ní, nenudil se, dokonce přiznal, že se dobře bavil (Líviina přednáška se nepočítá, to byla podpora blízké kamarádky). Takže fakt, že jsme z přednášky hned po křtu Petřiny nové knihy (3. díl Tiny Salo) utekli, nebyl způsoben nezájmem, ale potřebou pravidelné stravy... Když už jsme u těch potřeb.

Oběd se mi líbil. Přisedli jsme k Vládovi Šlechtovi a Vaškovi Pravdovi a dost zajímavě podiskutovali o pořádání conů, některých jeho nečekaných právně-finančních aspektech a celkové conové situaci v České republice.

Od jedné měl JWP povídání o Kenu Woodovi. Když jsem asi ve 13:20 v restauraci přišla JWP, jak nahání Mirka Žambocha, usoudila jsem, že nastal pravý čas se na přednášku vypravit. Posadila jsem se vedle Lívie a zaposlouchala se do strhujícího předčítání Jana Kantůrky, které tento skvělý předčítač musel přerušit pouze kvůli „nožně tkaným závojem“, kterémužto termínu v textu nerozuměl (a odvinula se výborná diskuse, ukončená razantním odmítnutím J. P. Krásného, že ne, nebude třetí obálka Kena Wooda malovat nožně). Následoval

křest Kena Wooda, tanec JWP s Lívií Hlavačkovou, losování výherců plakátů a další zábavné kousky, ze kterých jsme nakonec s Lívií musely prchnout, abychom si v druhém sále včas odchytily Roberta Pilcha.

Zatímco jsem se věnovala přednášce a předčítání, Jirka byl zalezlý na knižní burze a diskutoval s Tomášem Štípským o Méd'ovi Béd'ovi... a pak tvrdil, že existuje nějaké pravidlo, že když se sejdou penzisti, začnou vzpomínat na pohádky jejich dětství.

Následovala soukromá káva ve čtyřech (já, Lívia, Robert vydavatel a Jirka distributor), kde se hovořilo především o soukromých pracovních záležitostech.

Chtěla jsem se pak zajít podívat na přednášku Mirka Žambocha o Koniášových ženách (dobře přesunutou z poledního termínu, kdy se kryla s Petrou, takže jsem na ni aspoň teoreticky mohla), ale nějak se mi tam nepodařilo dorazit a později jsem ještě zaběhla na pokoj se převléknout a zkrášlit na večer. A už byl čas na večeri (ne, na ten trapný moment, kdy jsem Vladovi Říšovi líčila historku z cesty na Istrocon, a až pak jsem byla upozorněna, že jel se mnou jedním autem, a tudíž byl u toho, opravdu nerada vzpomínám), po které jsme se odebrali na slavnostní večer aneb Galasuper-show.

Udělovaly se ceny. Většina držitelů cen nedorazila, ale Martin Koutný byl vtipný (a možná by mohl udělat slušnou kariéru jako herec) a ta plavovlasá sobice byla rozkošná. Když se udílil Einsteinův mozek, Tomáš Němec nám truchlivým hlasem sdělil, že JWP měl pro nás připravené básnické pásmo, kterého se však pro indispozici jmenovaného asi nedočkáme. Jaké však bylo Tomovo překvapení, když JWP rázným krokem medvěda vstoupil do sálu a tím Gellnerem nás přeci jen obšťastnil. Pravda, rozuměla jsem jen každé třetí slovo (a to jsem seděla v první řadě), ale i tak jsem v básni identifikovala kus, ze kterého pochází

*„Má řeč je hrubá jak můj smích
a jako moji známí.
A alkohol (to myslíš bych!)
jemnosti nepřidá mi.“*

Čtyřverší, které ne nadarmo si JWP vytesal místo do štítu na své webové stránky. Einsteinův mozek si jinak odnesli za povídku Mirek Žamboch a za román Ďuro Červenák. Objeť Mirka s JWP vypadalo jako tanec dvou medvědů.

Ještě se udělovaly: cena Conan Society, cena slovenského fandomu, cena Ikaros a cena Trifid, jejichž výsledky si najdete

jinde. Mě jen při vyhlášení ceny Ikaros trochu zamrzelo, že Vlada Říšu ani nenapadlo jmenovat sponzora, který dodal knihy pro vítěze, tedy Euromedia Group – Knižní klub, ale omlouvá ho fakt, že celou věc se mnou již třetím rokem domlouvá pan Jiran, který nebyl přítomen.

Poslední cenou, jež se předávala, byla O nejlepší fantasy, takže jsme se na Egonovu výzvu s Lívií svorně vydaly na nepódium coby lady fantasy... a vzápětí se k nám připojil i Jirka, který si svým titulem nebyl jistý, ale uklidnila jsem ho tím, že jsem fotku, která je spolu s ostatními Rigor Mortis pasován, opravdu na vlastní oči viděla... Tak jsme spolu s ostatními siry a lady postáli, pogratovali těm novopečeným (třetí účastník se nedostavil) a bylo hotovo.

Pak jsem nějaký čas pobyla na oslavě narozenin Richarda Klíčníka, ochutnala uzené od Richardova tatínka a poslechla si něco hudby. Když jsem usoudila, že nepřímá úměra počtu lidí a množství kyslíku na pokoji by na mě mohla mít fatální důsledek (a ani přítomnost osobní patoložky Lívie mi nepřišla uklidňující), odebrala jsem se do křesel v prvním patře a poseděla s Tomem Němcem, Petrou, Jarkem Mosteckým a jinými... (jo, tu slečnu z Rumburka v růžovém korzetu bych měla zmínit).

Někdy po jedenácté si mě tam vyzvedl Jirka, aniž bychom si všimli, že dole Jarek Mostecký moderuje soutěž nejen o nejlepší masky, ale především o Mrs. & Mr. Fénixovi... Takže nás pak na pokoji dostihly zprávy od Toma Němce, ze kterých jsme se dozvěděli, že jsme v soutěži získali třetí místo. Což samozřejmě svědčí o zmanipulovanosti této dobře utajené soutěže, protože nebyl na conu úžasnější pár, než jsme my dva! Ráno nám pak Zdeněk Rampas sdělil, že jsme svou neúčastí přišli o krásné obrovské sladké srdce, které bylo pro náš nezáměr o něj později zařazeno do tomboly. Děkujeme tímto organizátorům soutěže za ten bronz (byť jsme přesvědčeni, že nespravedlivý), jakož i za vhodné zužitkování naší ceny: Jirka sladké

nesmí a já bych jako samojedlík jistojistě přibrala... A navíc: tím, že jsme tam nebyli, jsme jen dostali conové tradici z večerního vyhlášení!

A to je vše. Ráno nás trochu zaskočil nedostatek kávy v hotelu (bar byl logicky zavřený, ve snídaňové jídelně nám kávu odmítli prodat a restaurace otevřela až v 10), ale zavčas jsme se sešli s Richardem, hodili Lívií na Zvonárku a zamířili do Ivančic. Zde trochu nechápu, proč nám maminka Klíčníková po diskusích, kudy se do robotických plyšáků dávají baterky (a nalezení jediného vhodného otvoru pod ocáskem) kofáčka odebrala, ale oběd jsme dostali a cesta byla fajn, navzdory sněhu s deštěm přes Vysočinu.

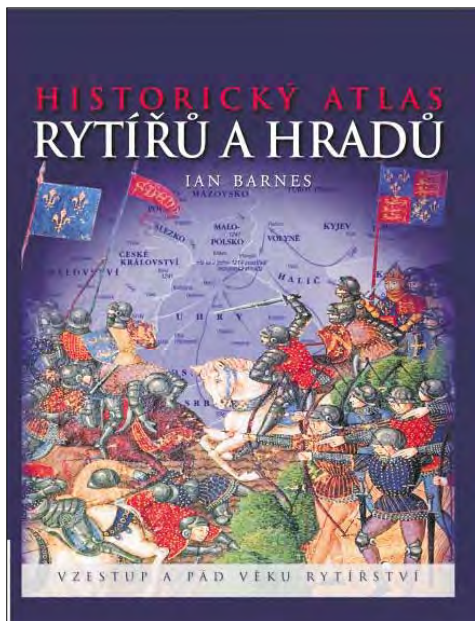
Závěr

Letos jsem byla na čtyřech conech. Což je samo o sobě strašné číslo a v příštím roce mě na žádném conu neuvidíte! (tedy... až na to, že rozjímám, že bych si konečně zajela do Chotěboře pro toho Aeronautila, pokud mi ho tam Vašek ještě schovává, a samozřejmě další gastronomicko-kočkovací Fénixcon s Klíčníkem bych taky brala a jasně na Jirkův Crwecon zajdu... a pokud bude chtít, tak s ním i do Bratislavy na Istro... a sakral!

Tak jinak: v červenci roku 2003 jsem byla na svém prvním conu a znala jsem tam pouze dva lidi, z nichž jednoho jsem si s sebou přivezla. Letos takhle před Vánoci na Fénixconu... přišel za mnou pán a chtěl podepsat Monolit. Fakt, po třech letech! A byl to krásný pocit. Být tam a povídat si s těmi lidmi, kteří něco umí, jsou výjimeční, jsou zajímaví, jsou blázni, jsou legrační a jsou to kamarádi.

Takže se obávám, že ty 4 cony v roce 2009 jsou reálné. A už ani nemám potřebu se po příjezdu domů dekontaminovat!

Jana Jůzlová

Historický atlas rytířů a hradů

Vzestup a pád věku rytířství

Ian Barnes

Nakladatelství Mladá fronta se rytířům a rytířství věnuje soustavně; po čtyřsvazkovém projektu Jiřího Kovaříka: Rytířské bitvy a osudy vydala před Vánoci monumentální atlas Iana Barnese.

Atlas se vedle dějin a vývoje rytířství (od konce Říma přes říši Franků, vzestup křesťanství, Karla Velikého a píseň o Rolandovi, Normany a jejich invazi do Anglie, Stoletou válku a důsledky velkého moru) věnuje všem stránkám života, zvykům a zbraním dokonalého rytíře (pázení, panošský a rytířský rituál, terminologie zbroje v různých obdobích atd.), včetně vlivu rytířství na evropské kulturní dědictví a na jeho obraz v literatuře a umění obecně.

Fanoušky SF může zaujmout kapitola Odkazy rytířů zabývající se mezi jiným i Hvězdnými válkami, když upozorňuje na paralely mezi rytíři Jedi a některými křížáckými řádmi, například mezi řádem německých rytířů.

Přestože jde o dílo populární, určené širší veřejnosti, obsahuje vedle sto čtyřiceti map a ilustrací vysoké kvality (celá kniha je vytištěna na křídlovém papíře) také rejstřík a výběrovou bibliografii. Zde je škoda, že nebyla doplněna o díla českých historiků či o překlady do češtiny.

Mladá fronta 2008, 400 stran velkého formátu 34 x 26cm, 899 Kč

NEHVĚZDNÝ NEBULVÁR čili Minicon

Minicon se konal v Městské knihovně v Praze. Z domova jsme vyjeli v sedm ráno, vlak z Rokycan nás naložil těsně před půl osmou. Po poslední zkušenosti s pražskou dopravou se nám jízda vlakem jevila jako schůdnější, už vzhledem k tomu, že rokycanský rychlík končí na Hlavním nádraží, tedy v centru. Dostaňte se tam jinak a bez větších problémů s objížděkami, zacpanými ulicemi, tvrdnutím na křižovatkách a hledáním místa na parkování.

Cestu na Mariánské náměstí jsem objevila už vloni a do místa konání jsem vstoupila s půlhodinovou rezervou. Přestože organizátoři conu šatnu pro účastníky nežádali, byla paní šatnářka moc hodná a bundu i hůl, kterou moje pomlácené, ortopedům umíněně vzdorující koleno ještě pořád požaduje a která mi soustavně překáží v metru, ve dveřích, na schodech a kdekoli, mi uložila. Můj příští úraz bude náhodně zabít se o vlastní zdravotní pomůcku.

Mohla jsem si dopřát chvilku pohody před začátkem akce. To se mi obvykle nestává. Většinou dorazím na místo určení pozdě, jsem schvácená a zmatená, protože jsem zrovna absolvovala několik stresujících situací.

Tentokrát jsem překvapila i sama sebe. Uvelebila jsem se v blízkosti automatu na kávu a zahájila snídani. Na sousední lavičce, hezky v koutku, seděl nápadný chlápek. Jeho hrubé rysy v obličejí ve mně vyvolávaly rozporuplný dojem. Milovník knih nemusí vypadat jako éterická, romanticky vyladěná bytost. Na tomhle člověku mi něco neladilo. Být umouněnější, řekla bych – bezdomovec. Do téhle kategorie mi ale nepasoval. Když u nás můžu hodnotit nanejvýš tak kolemjdoucí psy, jak se mám vyznat v lidech?

Pak se dostavil další týpek. Hodně prozrazovala už jeho pokrývka hlavy. Něco tak umaštěného bývalo k vidění před Hlavním nádražím – než odtamtud policie tyhle exempláře vyhnala. Chlápek vylovil z bundy, jejíž barvu jsem nerozpoznala, propisku a cáry už sto let nevyluštěného křížovkářského časopisu. Oděný do špinavého haveloku taky na vzdělance nevypadal. Ach, kam jsem se to dostala? Začala jsem si v duchu vyčítat, že nedokážu přistát na vhodném místě. Vtom přišla policejní hlídka. Příslušníci pominuli špindíru a zaměřili pozornost na toho v rohu. Policajt obracel pozornost střídavě k fotce, kterou držel v ruce, a k chlápčovi, který nesouhlasil. Nacházela jsem se metr daleko a poznala, že fotka je obrázek zaznamenaný kamerou. Nepochybně se jednalo o jakýsi nepěkný skutek. A ten člověk v rohu s tím měl hodně společného. Jeden policajt zůstal, druhý se vzdálil, a když se vrátil, odvedli mého souseda pryč.

Než Minicon začal, stihla jsem vidět skutečné sbalení pode-

zřelého. Moc se mi to líbilo. Hlavně ten nápad – jít se schovat do knihovny. Protože mě tenhle zážitek nabudil, zkontrolovala jsem, jestli mi z kapes nečouhá brdské jehličí. Je na pováženou, jestliže člověk opustí poklidné zákoutí poblíž lesa a ve městě ho uvede do vytržení jedna běžná pátrací akce. Musím hlídat, jestli cestou přes zahradu neobruštám lišejníkem.

Zatímco jsem rozbíjela nad kouzly křivoklátské samoty, začala první přednáška. Nerozeznám kord od rapíru, a přesto jsem i já pochopila, že šerm může být docela zajímavá věc. Za to mohu poděkovat přednášejícímu. Ten člověk své věci rozuměl a uměl ji podat i úplným laikům tak, že se kromě poučení taky pobavili.

Kdybych náhodou někdy chtěla jet do Moskvy, měla bych základní informace od Vlada Říši, který přednášel o své návštěvě Euroconu. Já sice takový výlet neplánuju, ale přednášku jsem si poslechla s chutí. M. Bronec ze Strak na vrbě se ukázal jako schopný moderátor, pan Kantůrek zase moc pěkně četl a povídal.

Člověk žasne nad tím, jakým fofrem ubíhá čas. Řeknete – tři přednášky a je z toho půl dne. A to nepočítám, kolik času spotřebuje alespoň základní popovídání si, i když se moc známých nedostaví.

Informace jsem vstřebávala pilně. Poslouchala, koukala a zapamatovávala si. Mezitím mi vyhládko, i zašla jsem do bistra, fungujícího v budově. Za dvě deci

sodovky po mně chtěli desetikorunu, za bagetu pětadvacet, oběd jsem zahlédla a nechtěla ani za místní nelidovou cenu. Na Rokycansku jíme líp a za menší peníze. Protože jsem lakomá, usoudila jsem, že do Městské knihovny na Minicon radši se svačinou, protože obchody v okolí byly v době, kdy jsem kolem nich šla, zavřené a v Praze je v centru drahé, neboť se tam orientují na cizince.

Den uběhl nějak moc rychle a najednou jsem musela na vlak. Utěšovala jsem se, že pojím na Hlavním nádraží, což se neuskutečnilo, protože kvůli rekonstrukci zmizely nejen lavičky, ale i stánky. Ty odstraněné lavičky mohly být i součástí prevence proti bezdomovcům a nejsem si jistá, jestli je lepší nádražní hala, odkud jsou podezřelé existence soustavně vyháněny ze sedadel, nebo tatáž hala, kde si cestující zadělává na křečové žíly, protože stejně jako bezdomovci nemá kde spočinout. Každopádně tvrdím, že Praha se mi tentokrát jevila jako místo neradostné, velice špinavé a místy skoro odpuzující. Nebýt Miniconu, tomu městu bych se vyhnula.

Přesto doporučuju, aby každý, kdo má čas a chuť, neopomněl příležitost a takový pražský con si s chutí užil. Stojí za to. Na okolí nehleďte, stejně jím budete zklamáni. Praha je Praha a už není vzorem elegance.

Libuše Čermáková

Potíže začínajícího překladatele

Potíže jsou všude kolem nás i kolem jiných a vůbec všeho, jenomže se jim většinou říká problémy, protože to zní vznešeněji a jaksi lidštěji. Usuzuji tak z toho, že když se třeba řekne ten a ten má potíže v zaměstnání, člověka hned napadne, že je to asi darebák nebo v nejlepším případě neschopný člověk. Ale když má problémy, je zřejmé, že si zaslouží, aby ho jeden politoval nebo aspoň s ním cítil.

Přesto nebo právě proto si myslím, že to, co začínajícího překladatele čeká, jsou potíže. Mám samozřejmě na mysli překladatele amatérského, který se z dost nepochopitelných důvodů rozhodne překládat, aniž by za to něco očekával nebo chtěl, a který by se tak sotva rozhodl, kdyby věděl, co ho očekává.

Za **první potíž** jsem si vymyslel znalost jazyka, z něhož se chce překládat. Máme-li na mysli SF – a to vůbec nechci znevažovat svahilštinu nebo urdu, tedy jazyky velmi rozšířené – pak většina z ní se nachází v angličtině, za ní následuje ruština, němčina a francouzština.

S určitou výjimkou ruštiny se k solidní znalosti ostatních jazyků průměrně líný student nefilologických oborů jen tak nedostane, technik vesměs vystačí se základy a výpravy našich dědečků do světa na zkušenou už dávno vyšly z módy. A tak jen výjimečně houževnatí jedinci – mnohdy na úkor ostatních slasti života – se dokážou dopracovat k hřejivému pocitu, že si třeba cestou vlakem mohou přečíst celý román v cizím jazyce, aniž by s sebou museli vláčet slovníky. Ale i pro absolventa jazykové školy, třeba oceněného červeným diplomem, pokud něco takového existuje, může být originální originál zdrojem mnoha překvapení, když jej porovnává se srozumitelností hladkého průběhu žní.

Tak či onak, je docela moudré se do překládání nehrnout, pokud se člověk nemůže opřít o docela dobrou jazykovou znalost. Vzpomínám si, že v Sedmihorkách jeden z lektorů uváděl jistě přehnané příklady na uspěchané překládání, když doporučoval, aby se více přemýšlelo než psalo. Mohlo by se třeba stát, že prostá anglická věta „He waited in vain“ by se mohla dočkat české podoby „Čekal ve vaně“ a jiná „He went by plane“ by mohla být interpretována jako „Šel podle plánu“.

Alespoň dobrá znalost jazyka, z něhož se má překládat, je prvním předpokladem pro správné pochopení předlohy, má pro vlastní překlad velký význam a je vlastně první fází činnosti překladatele.

Dobrá znalost jazyka pomáhá při čtení originálu šetřit časem a tolik fyzicky neopotřebovávat slovníky, vesměs dost drahé a nepříliš často vydávané. Ale hlavně umožní pochopit předlohu co do atmosféry prostředí, vytvořit si představu o charakteru představ a jejich vzájemném vztahu a předem si ujasnit kritická místa, myslím tím určité narážky (dobové atp.), obtížně přeložitelná místa, specifickou terminologii atd. Může se totiž stát, že již v této fázi tu či onu povídku nebo román odloží stranou s povzdechem „Tak tohleto překládat nebudu“. A ušetří si spoustu času a trápení.

Vzpomínám si na jednu povídku, k níž jsem se takto neuctivě zachoval – byl to příběh, kosmická detektivka Isaaca Asimova The Key (Klíč) s protagonistou dr. Urthem. Právě podob-

ná výslovnost jména Urth a naší planety (Earth) ve spojení s astronomickým symbolem pro Zemi hraje v řešení případu rozhodující roli.

V souvislosti se znalostí jazyka, z něhož se překládá, je zde určitá podpotíž spočívající v tom, že se jazyk vyvíjí, tak, jak se vyvíjí celá společnost. Přebírá do sebe nové výrazy, u zavedených výrazů se posouvá nebo mění či rozšiřuje smysl. Tak například v angličtině „Shuttle“ neznamená jen tkalcovský čunek, ale také prostředek pro kyvadlovou dopravu na Zemi i v kosmu – tedy v tom druhém případě samozřejmě s určitou rezervou. Nebo takový „Kleenex“, což je původně obchodní značka hygienických kapesníků vyrobených papírenskou technologií, zdomácněl v generické podobě pro označení tohoto druhu výrobků. Nebo nové výrazy „splashdown“ (přistání kosmického modulu v moři), „blastoff“ (start rakety) a tak dále.

Sledovat vývoj jazyka by tedy mělo být součástí dobré jeho znalosti. Vhodným řešením by jistě byl pobyt v té či oné zemi řekněme dva tři měsíce za dva tři roky, ale takové starosti si začínající překladatel nemusí přidělovat.

Když technický překladatel narazí na něco nesrozumitelného, pokud to ovšem není zrovna princip celého strojního zařízení, doporučuje se ono klasické „when in doubt, leave it out“ (jestli o tom pochybuješ, vykašli se na to) ve smyslu zásady, že je lepší žádná než falešná informace. Umělecký překlad je v tomto směru pružnější, protože nabízí prostor fantazii.

Potíž druhá se týká jazyka, do něhož se překládá, tedy češtiny nebo slovenštiny. Nemám na mysli základní komunikaci v mateřštině sloužící k tomu, abychom o sobě věděli, co jsme, kam se máme vydat a tak dále, ale písemný, gramatický správný projev.

Při simultánním tlumočení, nezaznamenávaném, není problém na případné omyly a chyby později nějak odpovídat, pokud se vyskytnou připomínky, ale napsané slovo zůstane a s ním i všechny klady a záporny. I po letech, i ve fanzinech, když půjde zrovna o překlad SF povídky. A nejde jen o gramatiku či interpunkci, ale také o bohatství výrazů, co lze pod pojmem dobré znalosti mateřštiny chápat.

Široký rejstřík výraziva v mateřštině je důležitý pro interpretaci správně pochopené předlohy. Jazykové materiály (jazyk, z něhož se překládá, a jazyk, do něhož se překládá) nejsou totiž souměřitelné. Nelze udělat mezi termíny jednoznačně rovnítko, je vždy mezi nimi určitý posun nebo přesazení. K zachycení správné nuance mnohdy nevystačíme s přesně odpovídajícím slovem příslušného významu – je třeba volit opis, dvě, tři slova místo jednoho, aby se dosáhlo vhodné umělecké interpretace. Pro úsporné a výstižné vyjádření nevystačíme tedy se slovní zásobou dostačující pro nákup životních potřeb a zaplacení nájemného nebo vymáhání dluhu – bude moudré si čas od času pozorně přečíst původní české beletristické dílo pro inspiraci v tomto směru. To tvrdím a přísahám, že nejsem podplacen žádným z našich nakladatelství.

Potíže třetí bych nazval talent, vlastnost, o níž se většinou domníváme, že je nám vlastní, ale nemusí to být pokaždé pravda. Je však stejně důležitá jako znalost cizího či mateřského ja-

zyka, ale na rozdíl od nich se nedá naučit, snad jen do určité míry překlenout rutinou.

Překladatelský talent má hodně společného s literárním talentem k vlastní tvorbě a dal by se nazvat citem pro stylizaci. Protože i správně pochopená a správně jazykově interpretovaná předloha nemusí působit celkově příjemným dojmem, pokud není přiměřeně vhodně přestylizována.

Nakonec je překlad naše interpretace cizí předlohy, která se dostává čtenáři do rukou, a co víc: podle něho je posuzován i autor originálu, i když za překlad vůbec nemůže.

Pokud jde o stylizaci – a nejen o ni, ale o míru volnosti v překladu – je zajímavé porovnávat originál a jeho dobrý překlad do češtiny nebo slovenštiny. Příznám se, že mě k něčemu takovému přinutil Jarda Veis. Někdy před deseti dvanácti lety, když ještě dělal redaktora Sedmičky pionýrů, jsem mu zaslal překlad jedné povídky od Asimova. Za týden jsem od něho dostal odpověď se spoustou výhrad, které zde nebudu rozevídat, i když zmíněný dopis dosud vlastním. Nejdříve jsem se namíchl, ale pak jsem musel uznat, že ve většině případů má pravdu. Ten překlad byl totiž z mých prvních a překládání technických textů člověka dost poznamenaná – mezi námi, je v něm hodně stereotypu. Ale Jarda Veis mě tehdy vyprovokoval k tomu, že jsem si z knihovny vypůjčil překlad jedné detektivky od Sayersové, tuším, že to byla Nepřirozená smrt (Unnatural Death) v českém překladu, jejíž originál jsem měl v paperbacku, a porovnával větu po větě, odstavec po odstavci. A dělal jsem si poznámky. Je to časově náročné, úmorné, ale poučné. Je to kratší než studium materiálů o teorii překladu. Je to inspirace, a pokud si na tomto fóru troufnu radit, pak abyste zkusili porovnat dobrý překlad s originálem. Skutečně to stojí za to.

Ve zmíněné detektivce byla například věta „he was walking a kind of social tightrope“ přeložena jako „ve společnosti se pohyboval jako po tenkém ledě“, což samozřejmě není překlad v pravém slova smyslu, ale elegantně prestylizovaná interpretace, protože u nás by přirovnání se společenským napnutým lanem nic neříkalo. Podobných příkladů se tam dá najít mnohem víc.

Řekl jsem, že přestylizování interpretace je otázkou talentu překladatele. Mám však dojem, že ani sebetalentovanější překladatel se neubrání určitému stereotypu, opakování zafixovaných vazeb a opisů. Netvrdím, že je to chyba či něco špatného, ale při pozorném čtení překladů od téhož překladatele to zjevně je.

Dlouho jsem si myslel, že mi překládání z angličtiny pomůže udržovat znalosti angličtiny. Teď vím, že je tomu spíše obráceně. Zjišťuji, že mám stále více zafixované určité pojmy skupinově i jednotlivě s českými ekvivalenty, že vnímám stále více smysl, aniž bych dokázal výrazy aktivně použít v jiných souvislostech.

Jinými slovy, čím víc překládám, tím víc zapomínám anglicky mluvit. Mohl jsem se o tom přesvědčit zcela nedávno, když jsem zaskakoval při simultánním kabínovém tlumočení. Mohu tedy z vlastní dlouhodobé zkušenosti potvrdit, že stálým překládáním z angličtiny ztrácím schopnost mluvit tímto jazykem aktivně. Ale nepovažuji to za nevýhodu – dosud mám mnohem víc anglických paperbacků než možností uplatnit aktivní angličtinu.

Ale vrátím se ještě k vlastní stylizaci překladu. Z toho, co jsem měl možnost porovnávat, mohu potvrdit, že z hlediska výsledného dojmu je lepší překlad od překladatele s dobrou schopností stylizovat i při horších jazykových znalostech než od toho, kdo je sice v cizí řeči na vyšší, ale nedokáže zvládnout českou stylizaci.

Potíž čtvrtá rovná se míře volnosti překladu. Toto je podle mého otázka nejzohavější a potíž největší. Obecně se říká, že překládání – a mám na mysli umělecké překládání – je proces sdělovací, který má interpretovat myšlenkově estetický obsah předlohy při plném respektování jejího autora. Jenže tak obecný pokyn je tak široký, že zahrnuje možnost nejširšího překladu.

Na opačných pólech stojí překlad věrný a překlad volný nebo také překlad mechanický a překlad tvůrčí. Myslím si, že žádný z těchto extrémů není optimálním řešením.

Ze zcela věrného či mechanického překladu vyniká duch překládaného jazyka a překlad je nečeský, strnulý a málo čtivý, ale na druhé straně zcela volný (tedy tvůrčí) překlad vymazává osobnost autora a nahrazuje ji osobností překládatelů. Dá se říci, že technicky zalo-

ženy překladatel tihne k překladu věrnému, zatímco umělecky poznamenanému překladateli více vyhovuje překlad volný. Ideální by měl být překlad věrný a volný zároveň, což je nemožné, protože jedno vylučuje druhé.

Začínající překladatel může hledat radu v odborných publikacích – ale nenajde ji. (Jiří Levý: „Psát návod k překládání není možno a ani záhodno.“) Tak se zkusí držet věrně předlohy, ale když přeložené po sobě přečte, zjistí – pokud je kritický – že to jaksi není ono. Zkusí uvolnit křídla fantazii a za pár dní, když se na překlad znovu podívá, si řekne s hrůzou – „Sakra, dví já tady něco píšu. co v originále vůbec není.“

Ale ani tehdy, když už odhadl míru mezi věrností a volností, se nevyvaruje větší či menší intelektualizaci. To znamená, že se snaží přiblížit českému čtenáři smysl, který autor originálu třeba úmyslně jen naznačil, aby vytvořil napětí.

Tak např. v jedné pasáži jedné Delanyho povídky se popisuje bláznivý let na pteracyklu, kdy šéf Přístavu andělů, jakési skupiny hippies z budoucnosti, veze inspektora elektrifikační služby. Autor předlohy říká (ústý inspektora) asi toto: „Dotkli jsme se země. Narazili na ni. A zastavili. Na džínsovině na jeho zádech zůstala vlhkost z mé dlaně“. Překladatel intelektualizující by popsal tuto scénu mnohem plastičtěji, ale posuďte sami, zda lépe: „Když jsme přistávali, narazili jsme do země a s prudkým trhnutím se zastavili. Po dobu toho bláznivého letu jsem měl tak šilený strach, že jsem se potil, takže když jsem po přistání pteracykl opouštěl, uviděl jsem, že jsem mu nechal na džínsových zádech otisk potu své dlaně.“ To pak čtenář už vůbec není na pochybách, má jistotu, jenže neví, jak to autor doopravdy napsal a může si o něm pomyslet něco neuctivého.

Vysvětlování toho, co chtěl autor říct, je bohužel značně rozšířeno právě ve fanzinových překladech, i když nemusí jít o tak drastický příklad, jaký jsem uvedl.

Na druhé straně zase doslovný překlad působí nepřírozně. Jen krátký příklad: Věta „Najednou jsem se ocitl na rohu ulice“ je v doslovném překladu „Zjistil jsem se najednou stát na rohu ulice.“

Potíž číslo pět: pro koho překlady psát. Začínající překladatel nemá příliš velký výběr a budiž všem našim entuziastům čest a sláva, že začínají překládat pro sebe nebo alespoň dřív začali, protože teď existují fanziny a otvírají a jak bych řekl, velký trh. Je to fajn, samozřejmě pro toho, kdo se pustil do překládání, protože nachází velký prostor pro seberealizaci, ale horší pro čtenáře a autora originálu, protože se do povědomí konzumující obce čtenářské dostávají verze překladů, které s předlohou mají společný jen děj.

Renomovaná nakladatelství překlady kontrolují – vzpomínám si, když jsem poprvé poslal do Světové literatury pár SF překladů, dr. Sirotek si ode mě vyžádal originály, aby mohl moje výtvořky posoudit. Musel jsem jeho připomínky respektovat, a tak to trvalo další rok, než „Trojlístek SF“, jak se to tehdy v polovině sedmdesátých let jmenovalo, na stránkách Světové literatury objevil. Podobně tomu bylo později u Asimových po-

videk – pro výbor jsem přeložil na 250 stránek – prakticky celou antologii The Best of Isaac Asimov, než si z toho tato literární revue vybrala asi čtvrtinu.

Fanziny něco takového samozřejmě nedělají, jejich redaktoři mají všechny možné problémy jen s tím, aby je přivedli k životu, natož pak aby ještě kontrolovali úplnost a úroveň překladu. Je tedy zcela v moci překladatelů, jak takový překlad ve fanzinu bude vypadat a jaká bude úroveň literatury, kterou ve fanzinech přinášíme, protože je to především literatura, o níž jde, a ne informace o tom, co ten či onen autor napsal.

Pokud si to mohu dovolit, obracím se s prosbou na začínající překladaatele, aby se snažili o dobrý kompromis překladu věrného a volného, i když jde jenom o fanziny vydávané v relativně velmi nízkých nákladech. Aby se o to snažili už kvůli sobě – je zde nebezpečí, že z takových snadných úspěchů v seberealizaci se stane stereotyp, který jim zabrání uplatnit jejich velký talent, který v nich třeba dřímá.

Největším prohřeškem vůči překladatelským zásadám je překlad neúplný – podle teoretika Levého není neúplný překlad překladem vůbec. Takový neúplný překlad zkresluje, rozptyluje atmosféru, kterou autor třeba úmyslně chtěl navodit (například vleklým popisem), a poškozuje jak autora v očích čtenáře, tak čtenáře samotného.

Možná si většina myslí, že četla překlad Asimovovy Foundation (Základy) ve fanzinovém provedení uvedeném pod názvem Nadace. Ve skutečnosti četla obsáhlou informaci o tomto románě, v níž je tak asi pětina z toho, co je v originále. Obdobně je tomu například s Enemy Mine (Můj nepřítel) od Longyera, kde je vynechána řada pasáží, a to pasáží podle mého názoru důležitých, jako je „brainwashingové“ školení příslušníků ozbrojených sil Země k nenávisti vůči Dracům, uvedené formou retrospektivy.

Mám dojem, že v těchto případech hraje úlohu snaha přijít s překladem dobré předlohy co nejdříve, což je určitě chválné, ale nemělo by to být za cenu znehodnocení předlohy.

Což je jen další moje prosba, s níž se obracím na začínající i zavedené fanzinové překladaatele.

A na závěr pár ukázek porovnání překladu profesionálního překladatele (P) a slušného překladu amatéra (A) téže povídky.

Jde o povídku I. Asimova „The Machine that Won the war“:

P: Stroj, který vyhrál válku

John Henderson stěží ovládl nadšení, provázející pocit triumfu, „Je po nich!“ Je po nich! Znovu a znovu si to opakuju a pořád tomu nemůžu věřit ...

Henderson se úkosem podíval po obou zbývajících. Trojice si po kratičké údobí mezipřehledu, oddělující nebezpečí války od problémů míru, kdy se celá metropole zbláznila, instinktivně vyhledala jediný klidný kout vůbec.

A v této chvíli si byl vědom jen tíže své viny.

„To je jasné,“ řekl, aby ho uklidnil, Smith. „Vím, že ses snažil.“

Zlehka, jako kdyby si na něco vzpomněl, se znovu usmál a cvrkl minci do vzduchu.

A: Počítač, který vyhrál válku

John Henderson, který jen stěží potlačoval pocit úlevy z triumfu, reagoval nadšeně. „Jsou zlikvidováni!“ Jsou zlikvidováni! Opakuji si to stále dokola, a pořád tomu nemůžu uvěřit ...

Henderson vnímal své spolenceřáky periferně. V této krátké mezihře mezi nebezpečím války a problémy míru, kdy se oni tři rozhodli najít klidný kout v metropoli zblázněné radostí, si plně uvědomoval tíhu své viny.

„Samozřejmě,“ řekl Smith konejšivě, „je mi jasné, že ses o to pokusil.“

S náznakem úsměvu ze vzpomínky vyhodil minci do vzduchu.

S výjimkou vlastního názvu, v němž bych dal přednost výrazu počítač, je z těchto ukázek zřejmá převaha profesionála, který uplatňuje přiměřenou míru volnosti s ohledem na vyjadřování v češtině. A to uvedený amatérský překlad není špatný, i když o něco víc poplatný originálu, tedy věrnosti.

Možná by stálo za to takové komparativní studie provádět

v rámci jakéhosi semináře, kterému my scifisté říkáme workshop. Prospěch by z toho měl nejen překladatel, ale i čtenář fanzínů.

Chtěl bych Vám poděkovat za to, že jste vydrželi mě vyslechnout, a popřát amatérským překladatelům, aby profesionály brzy dohonili.

Jindřich Smékal (1997)

Tušení podrazu – kniha jako zlý sen

Na knihu o Ludvíku Součkovi jsem se těšil několik let, představoval jsem si fikci z rodu těch, kterými nás častoval sám Mistr, obohacenou vším, co nám umožnila nijak zasloužená výhoda toho, že *my* jsme se dožili budoucnosti, o které on jen snil, a zažili události, dějinné zvraty a vynálezy, které ani *jeho* nenapadly. (Ludvík Souček zemřel právě před třiceti roky.)

Obávám se, že nejen zklamané očekávání způsobilo, že mi Tušení podrazu připadalo jako zlý sen. To by samozřejmě nemuselo být ke škodě. Jako ve zlém snu by si mohl připadat hlavní hrdina, který se každých pár desítek stran ocitá v odlišné realitě, ta se ale nemění následkem promyšlené autorské manipulace (jako třeba u P. K. Dicka), ale proto, že kniha byla zřejmě zlým snem i pro autora, který se již dávno ztratil ve spleti předělávek předělávek předělávek...

Takže nakonec všeobecná noční můra postihne i čtenáře, pokud si je tedy schopen zapamatovat víc než posledních deset stran neffovsky šťavnatého a obvykle nenudivého textu.

Jedno z prvních varování, na které jsem narazil, najdete na straně 21: *Podle učebnic praktické psychologie si ženy sedají naproti partnerovi, když chtějí zahájit konfrontaci, a jakmile chtějí dosáhnout dohody, sedají si vedle něho.* Na straně 70 ale čteme: *Jak to stojí v učebnicích psychologie pro manažery. Jestli mě pozve, abych si sedl, sednu si proti němu. To dobře působí. Kdybych si sedl vedle něho, vnímal by to jako výzvu ke konfrontaci.* Nemám nic proti občasnému obohacení knihy vyčtenou moudrostí, ale vadí mi, když ji v knize najdu dvakrát, a rostu, jestliže si navíc odporuje, aniž by si toho hrdina či vypravěč všiml.

Buhužel podobnými rozpory je Tušení doslova prošípikováno: prdouch Potužník na str. 212 nepřežil Matáskův výslech v režii Mobilie, na s. 229 přežil výslech a zabil ho auril elektrickým výbojem a na stranách 320 a 386 už je David zase přesvědčen, že Potužníka zabila Mobilie a obviňuje z toho Duka.

Stejně je to i v případech vynálezu, kolem kterého se točí celý děj: na s. 276 se dovidáme, že Markusovy experimenty fungují nejlépe v Praze a že k vynálezovému překvapení (a škodě) v Americe Markusovo zařízení nefungovalo (s. 279). *Mnohokrát mi o tom vykládal Markus. Zařízení prostě nefunguje jinde než v Praze. On sám dělal v tom směru hodně pokusů. Všechny vyšly naprázdno.* (s. 285) A dále: *Markus narazil u Američanů na to, že jeho experimenty nefungovaly. Daly se provést jenom v Praze...* (s. 286) Proč byl tedy v USA překvapen? Ovšem na straně s. 387 se objeví tzv. čtvrtá skříňka: „*Už chápeš, proč jim to nefungovalo jinde než v Praze?*“ zeptal se Souček sotva slyšitelně. „*Tohle je jádro systému. Klíč. Srdce systému, nazvi to jak chceš. Sestrojil to starý Markus.*“ Takže nikoli tajemná hornina vlastní jen pražské kotlině, ale kompo-

nenta, kterou již Markus jednou sestrojil, ale v Americe na to jaksi pozapomněl, byla nutná k fungování aurilu.

Stejně jako technické okolnosti se mění i charaktery postav, čtenář se do poslední kapitoly nedoví, jaké jsou motivy chování Davidovy ochránkyně Kamily, opět to není dáno její nerozhodností, ale zřejmě tím, že si to neujasní ani sám autor.

I hlavní hrdina je vláčen dějem jako na špagátkách a nevšiml jsem si, že by někdy udělal jinak nebo lépe něco, co by aurilem vybavený loajální zaměstnanec Mobilie neudělal lépe. Ke konci si toho asi všimne i autor a nejspíše se vzpomínkou na Matrix jej prohlásí za Vyvoleného. Hm, ale na začátku to vypadalo, že o tom rozhodla náhodná známost z Draconu.

Abych své připomínky dostal do kontextu, dovolím si ještě přiblížit něco děje, tuto část čtete, jen pokud už jste se Tušením prokousali či víte, že je nebudete číst.

David Kacer (chce být spolu s kamarádem Pavlem novinářem) se stane testerem moderního přístroje aurilu, který zastane vše, co mobil, a ještě spoustu dalších funkcí, na které má přijít sám, aby se ověřila intuitivnost a snadnost ovládání. Byl vybrán, protože je jednomu z managerů Mobilie, scifistovi, který dokonce jezdí na cony, znám jako amatérský součkový badatel a nalezení ztraceného Tušení bylo jeho snem.

Při své první návštěvě Mobilie je svědkem sebevraždy, někdo se vrhne z věže Mobilie pár metrů před Davida. Pak si jej ale vyzvedne dívka Kamila a následuje pohovor, při kterém se doví výše řečené a v rámci demonstrace testovaného supermobilu *aurilu* jako informační databáze se dozví, že redaktor Karel Kříž ze Součkových knih je skutečná postava a dokonce dodnes žije.

David jej navštíví, pohádají se, David propadne agresivitě a začne mu demolovat kancelář (zpočátku čtenář doufá, že jde o vedlejší účinek působení aurilu na jeho mozek, ale pak se zdá, že jde o autorovu představu o chování dnešních mladých, vlastní názor na toto dilemma si udělat nemůžete, protože hrdinu poznáváme až ve chvíli, kdy dostane mozek ovlivňující auril, nemáte tedy možnost zjistit, zda se nechová jako idiot pod vlivem této supertechnologie, či už je zkrátka takový). Doma si uvědomí, že mu auril úžasně zlepšil paměť, přehraje si v duchu návštěvu u Kříže a všimne si, že při zachraňování svého mobiláře Kříž nejvíce dbal o jednu zásuvku. S pomocí aurilu se večer vloupl do jeho kanceláře a v zásuvce najde desky s nápisem *Tušení světle*, ty však obsahují pouze výstřižky z normalizačního časopisu 100+1. Mezi nimi si ale všimne fotografie označené razítkem a inventárním číslem spisovny Hlavní politické správy ČSLA. Pro knihu je typické, že David i bez pomoci aurilu okamžitě z čísla G 13447 pozná, odkud fotografie pochází. Vysvětlení následuje po cca 14 stranách, pokračování na str. 24

WANGE 2008

Vánoční pohádka o společné domácnosti Dinosaurů s Neofany...
... bylo... nebylo...

ZA DEVATERO HORAMI A DEVATERO ŘEKAMI STAVAL STARÝ DŮM. A V NĚM...

CESTA DO DĚTSKÉHO POKOJE

V OBÝVACÍM POKOJI U STROMEČKU

DINOSAURŮ S NEOFANY TOLIK CHTIVÍ VÁNOČNÍCH DÁRKŮ, POZVALI DO SPOLEČNÉ DOMÁCNOSTI JEŽÍŠKA, SANTU KLAUSE, DĚDU MRÁZE, PĚRA NOĚLA, SNĚHURKU, ČARODĚJNICI BEFANU, HLINĚNÝ HRNEČ, SKŘÍTKY, VÁNOČNÍ KOBU...

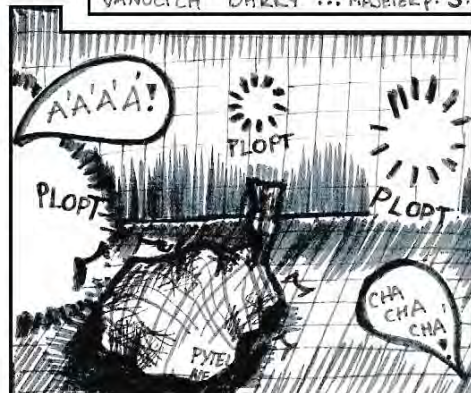
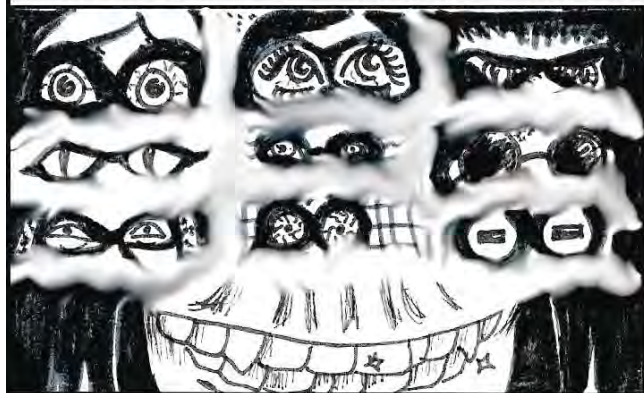
Mezitím... kdesi daleko - daleko mimo náš svět byl jeden tvor, který se nudil. Nudil se, a tak sledoval skrz magické ptačí koupátko rodinu Dinosaurů a Neofanů. Shledával zábavným toto vnikání do soukromí. Když všem uslyšel něco, co mu záborne nepřišlo. Ba právě naopak! Když měl srdce, jistojistě by se mu zastavilo...

TOHLE TAK NENECHA'M...
NE KDYŽ MA'M POŘÁD
TEN... HM...
VYPŮJČENÝ
KOSTÝM!

RYCHLE NA SEBE VZAL NOVOU PODOBU A...

KVARK

8/2008

Ekonomická diktatura Uhubína Štýře

Krhútům pojištění lodí a lodních nákladů, příliš však neuspěl a odjel proto do Londýna, kde založil firmu L.Loyda a díky oba-
vám z pirátů závratně zbohatl.

Když si doba žádá činy, obvykle se objeví člověk schopný úkolu dostat. Byl jím první z krhútských ekonomických reformátorů Dneboh Branžež, který zavedl daň z ubrané hodnoty. Spojením dílčích částí (například kol a rámu) vznikne nový, hodnotnější předmět (bicykl). Z přírůstku hodnoty vybere stát daň z přidané hodnoty. Pokud analogicky předmět rozebereme, cena částí je nižší a hodnota klesne. Stát proto vyplatí majiteli daň z ubrané hodnoty a to tím vyšší, čím k větší destrukci došlo. V občanské válce došlo ke značným destrukcím, Krhúti se tak dočkali alespoň částečné kompenza-
ce za své zničené majetky.

Projevily se však i určité nedostatky tohoto systému, se kterými se různě vypořádal nově zvolený věrozvěst Uhubín Štýř, největší zjev mezi světovými ekonomy, kterému by i takový Adam Smith nebo Friedmann mohli nanejvýš čistit boty. Uzurpoval si právo exhumovat, reformovat a hypertrofovat ekonomiku, aby krhútský národ vstoupil do nové éry jako první mezi rovnými. Svátý otec avatar mu do toho nemluvil, je totiž nedotknutelný a nesvéprávný, a jako takový se do výkonné moci neplete. Uhubín zavedl ekonomickou diktaturu, ne nepodobnou dávné diktatuře Krče Držky, který však své úsilí směřoval poněkud jiným směrem.

Jeho prvním úkolem bylo nahradit sekeru, kterou ve státní pokladně udělala daň z ubrané hodnoty. Zavedl proto soubor opatření, která pojmenoval ekonomickou reformou. Svou činnost k za-

plnění státní pokladny zahájil zavedením zvláštní sazby daně na reklamu. To na jedné straně vedlo k omezení oblodných bigboardů a počtu letáků vhažovaných do poštovních schránek (akt přijatý veřejností příznivě), na straně druhé to přineslo státní pokladně nejen vyšší množství rupů, ale i stříbůchů rzi-
vých, protože podnikatelé ani sdělovací prostředky se nehodlali reklamy vzdát.

Rozšíření pojetí záboru veřejné plochy i na demonstrace mělo jako vedlejší důsledek snížení jejich počtu. Demonstrant totiž také zabírá veřejnou plochu a to i v případě, že se pohybuje. Například takový prvomájový průvod dokázal peněženku pořadatele pořádně provětrat. Uhubín tak omezil i demonstrace proti své vlastní reformě, které by se iniciátorům značně prodražily, přitom je vlastně vítal, protože čím víc demonstrujících, tím větší byl finanční přínos.

(Krhúti jsou neprávem zapomenutí, ale právem vymyšlený slovanský národ. Vymyslel je spisovatel T. R. Field, jeho nápad rozvinul zejména v šedesátých letech 20. století Ervín Hrych, autor Krhútské kroniky, této skutečné Bible krhútského národa.)

Původním společenským zřízením Krhútů byla druhobytně pospolná společnost, která ovšem musela reagovat na vlivy moderní doby.

Měnovou jednotkou Krhútů byl peníz nazývaný stříbůch rzivý. Za jeden stříbůch si mohl Krhút pořídit zdinec s hlubincem a samotřící. Byla to nejpevnější měna světa, v žádné jiné zemi totiž nebylo možné si za jednu měnovou jednotku pořídit nemovitost. Například za 12 000 stříbůchů rzivých by bylo možné postavit nové Budějovice. Pro každodenní užívání byl však poněkud nešikovný a vyvstala potřeba používat jednotky menší. Čechové si jako měnovou jednotku zvolili korunu, což je pokrývka hlavy jejich vládců. Vládce Krhútů avatar nosí na hlavě zlatou, poněkud zašpičatělou čabraku, nazývanou rpuť. Rpuť se tedy stala krhútskou měnovou jednotkou (která je tak kryta zlatem). Jeden stříbůch rzivý se dělí na 360360 rpuťů. Kromě toho, že je zde zašifrováno šťastné číslo Krhútů šest, je tato částka dělitelná dvěma, třemi, čtyřmi, pěti, šesti, sedmi, osmi, devíti, desíti, jedenácti i dvanácti, a dokonce i třinácti, čtrnácti a patnácti. Řeší se tím celý tucet, mandel, případně kopa problémů, například při dělení pozůstatosti mezi větší počet dědiců.

Občanská válka mezi starokrhúty a mladokrhúty, vyvolaná sporem o počet knínů, s nimiž má být upravována oblíbená krhútská krmě oko puhýše, vedla nejen k zániku krhútské civilizace a narušení jejího společenského zřízení, ale také ke zničení movitého i nemovitého majetku širokých vrstev národa. Při národním obrození proto vyvstala otázka, jak tento problém řešit. Restituce nepřicházely v úvahu, protože nebylo co restituovat, majetky nebyly pojištěny, protože pojišťovny tehdy ještě neexistovaly. Imigrant z Čech, jistý Ladislav Loyda, sice nabízel

Uhubín značně snížil náklady na vybavování krhútských státních orgánů dopravními prostředky. Pokud zadržení lupiči a jiní přestupníci prchali s automobilem, byl tento pokládán za nástroj použitý ke spáchání zločinu a soud vyslovil propadnutí věci. Nejrychlejší auta obdržela policie, aby se nemohla vymlouvat, že jí zločinci ujíždějí, ostatní jiné krhútské orgány, případně byla prodána ve prospěch státního rozpočtu.

Krhúti byli původně organizováni podle rodů zvaných šupy, v jejichž čele stáli šupáci. Zachovali se jen čtyři rody, obcí, v nichž Krhúti žili, bylo ovšem mnohem více. V čele těchto obcí stáli zastoupitelé s delegovanou pravomocí. Do této pravomoci patřilo též opatrování půjček pro rozvoj obce. Uhubín nařídil, že při každé půjčce nebo záruce musí být deklarováno, z čeho bude půjčka splacena a kdy. V případě, že k tomu nedošlo, ručitel se stával zastoupitelé, kteří pro půjčku hlasovali, a chybějící částka byla hrazena z jejich osobního majetku. Ustala tak praxe, že splátky budou muset řešit v budoucnosti nově zvolení zastoupitelé, kteří se vznikem půjčky neměli nic společného, a původní iniciátoři budou z obliga, případně pod drnem. V případě, že byl přínos financované akce vyšší než očekávaný, mohla jim být z tohoto zvýšení jako kladný stimul vyplacena odměna.

Náklady na provoz vysokých škol řešil zavedením školného. Obory, u kterých studenti předpokládají vysoké budoucí příjmy (např. právo) nebo byl o ně vysoký zájem převyšující možnosti budoucího uplatnění absolventů (např. umělecké nebo některé humanitní obory), nasadil vysoké částky, žádoucí obory preferoval nižší sazbou. Námitku, že školné zabráni studiu nadaných, leč nemajetných studentů vyřešil zavedením prospěchového stipendia pro vynikající studenty, a to ve výši školného.

Inflaci zastavil zákazem zvyšování cen. Všechny ceny byly stále, zaměstnanci proto nemohli při žádostech o zvýšení platu argumentovat zdražováním výrobků. Přesto mzdy rostly. Když například odešel do důchodu ředitel, na jeho místo nastoupil dosavadní náměstek, toho nahradil ředitel odboru, dále povýšil vedoucí oddělení, nahrazený starším referentem a ten mladším referentem, na jehož místo byl přijat nový pracovník. Na vyšší funkci (s vyšším platem) tak postoupilo šest osob, aniž se zvýšil celkový objem mezd. Tento způsob Krhúti nazvali jubilační a převzala jej od nich vatikánská administrativa.

Stížnosti hůře placených osob na to, že jejich plat nedosahuje výše průměrné mzdy (tak časté v Čechách), spojené s požadavkem zvýšení platu alespoň na průměr, Uhubín rázně zatrhl. Už z hodin matematiky na základní škole věděl, že více než polovina mezd musí být vždy pod aritmetickým průměrem a to nezavíslé na jejich výši. Množina vyšší mezd je totiž směrem dolů uzavřená minimální mzdou, směrem nahoru však omezená není, aritmetický průměr je proto posunut k vyšší hodnotě. Pokud by se všem lidem s podprůměrným platem plat zvýšil na dosavadní průměr, ten se zvýší a oni budou opět pod novým průměrem. A pokud by část žadatelů dostala víc, aby i po této změně byla nad novou průměrnou mzdou, odsunula by pod průměr jinou množinu pracujících, kteří by pak mohli mít stejné požadavky, a celý cyklus by se opakoval. Po-

žadavky na zvýšení mzdy na průměr byly proto odkládány jako bezpředmětné.

Uhubín se rozhodl zlikvidovat nezaměstnanost a použil k tomu úřady práce. Ty totiž mají práci zajišťovat a ne evidovat a platit nemakačenky. Pokud se tedy úřadu nepodařilo práci zprostředkovat, vzal žadatele do pracovního stavu sám a místo podpory mu vyplácel minimální mzdu, ovšem za vykonanou práci. Jaká to byla práce? To záleželo na zdravotním stavu, vzdělání a zkušenostech. Například manuální pracovníky půčoval správčům sítí na výkopové práce při haváriích, opravy dopravních cest a jiné stavby, takže bylo možné zavádět troj-směnný provoz a výrazně zkracovat doby stavby. Písařky půčoval soudům k přepisování rozsudků, digitalizaci textů v knihovnách apod. Území obcí rozdělil na úseky (ulice, náměstí, parky) a pověřoval pracovníky jejich trvalým úklidem. Úklidové brigády likvidovaly černé skládky a zarostlá zákoutí. Všechny práce byly úkolové a při neplnění bylo možné minimální mzdu krátiť. Pro ty, co se nenašla žádná práce, byly použity zkušenosti z Hellerovy Hlavy XXII., takže vykopávali a zahazovali jámy, případně konali jinou nepotřebnou práci. To se jim sice zajídalo, ani to nepřinášelo zvláštní hodnoty, udržovalo je to však v pracovních návycích a jejich přítomnost na pracovišti jim bránila v práci načerno, případně omezila i časový prostor pro páčání nežádoucí činnosti.

Ti, co odmítali pracovat úplně, museli předkládat majetková přiznání, přičemž zdroj příjmů a případný přírůstek jmění musel být prokázán (zdaněnými příjmy, dary, dědictvím apod.). Majetková přiznání museli předkládat i lidé odsouzení za majetkové trestné činy (krádež, loupež, podvod) a současně prokazovat zdroj příjmů (což bylo kontrolováno).

Nepřilíš atraktivní podmínky zaměstnání u pracovního úřadu vedly lidi k daleko intenzivnějšímu hledání jiného zaměstnání. Nežřídka se stávalo, že půjčený pracovník se v zaměstnání osvědčil a firma ho zaměstnala trvale, což pracovní úřad podpořil i finančně.

Pracovní úřad sledoval i propouštění pracovníků. Mnohé firmy vyhledávaly pro pracovníky, propouštěné obvykle v rámci racionalizace, zaměstnání u jiných firem, nebo je podpořily při zahájení samostatného podnikání. Pokud ovšem firma nic takového neučinila a propustila pracovníky v zájmu vlastních úspor s tím, ať se o ně postará stát, zaplatila zvláštní odvod podle počtu propuštěných pracovníků, kteří se přihlásili na úřadu práce.

Ekonomický diktátor sice podnikatele podporoval, ovšem s vědomím, že ne každý může být podnikatelem. Kromě případů, kdy si podnikatel vystačí docela sám (některá svobodná povolání), skoro každý potřebuje k ruce další pracovníky a v případě větších podniků jdou jejich počty do tisíců. Lze si jen těžko představit, že tramvaje budou řídit stovky samostatných řidičů (jako je tomu u taxi) nebo elektrárnu provozovat samostatní energetici. Většina lidí proto bude vždy zaměstnanci. To ovšem neznamenalo, že podnikatelé nebyli podporováni. Například pokud platili řádně daně, mohli si na rozvoj podniku z těchto daní od finančního úřadu půjčit (výhodněji než komerční úvěr) a splácet půjčku v dalších letech zvýšenou daní,

na kterou si ovšem tímto rozvojem vydělali. Pokud ovšem podnikatel vykazoval trvale ztrátu a daně neplatil, musel prokázat, z čeho ztráty hradí nebo požádat o konkurs, aby ztráty dál ne prohluboval. V případě, že na úhradu ztrát používal jiné zdroje, finanční úřad mu vyměřil paušální daň do doby, než se opět dostal do kladných čísel.

Důchodová reforma spočívala v zavedení individuálního účtu pro každou osobu, který spravoval Úřad sociálního zabezpečení. Do tohoto účtu (který fungoval jako penzijní fond) každý pracovník povinně platil pojištění ve výši, zaručující mu minimální důchod. Kromě toho mohl na tento účet vkládat mimořádné platby, finanční dary od jiných osob (v oblíbené bylo posílání na tento účet peněz jako dárek k narozeninám), příspěvky od zaměstnavatelů apod. Souhrn těchto účtů tvořil sociální fond, za který ručil stát. Ten si z něj mohl jeho případné přebytky půjčovat, ovšem v případě nedostatku musel chybějící prostředky doplnit. Právě státní záruka byla konkurenční výhodou proti jiným penzijním fondům.

Rozvoj podnikání si vynutil zřízení burzy. Ta se záhy stala měřítkem prosperity, ovšem nikoli tak, jak tomu bylo v Čechách, New Yorku, Frankfurtu a jiných velechrámech, kde se vymývají peníze, a které měří prosperitu objemem prodávaných akcií – čím vyšší prodeje, tím lepší hospodářství. Krhúti, držitelé akcií podniků, v jejichž prosperitu věřili, akcie drželi a neprodávali je, naopak se zbavovali těch, kde očekávali nepříznivý vývoj. Vysoký objem prodávaných akcií proto na krhútské burze znamenal zhoršování stavu ekonomiky. Navíc prosperoval jen spekulantom, protože samotná burza žádné hodnoty nevytváří (kromě uvádění nových akcií) a výdělek jednoho znamená ztrátu někoho jiného. Proto den, kdy objem transakcí na krhútské burze klesl na nulu, pokládali Krhúti za dovršení ekonomické reformy a začátek trvalé prosperity.

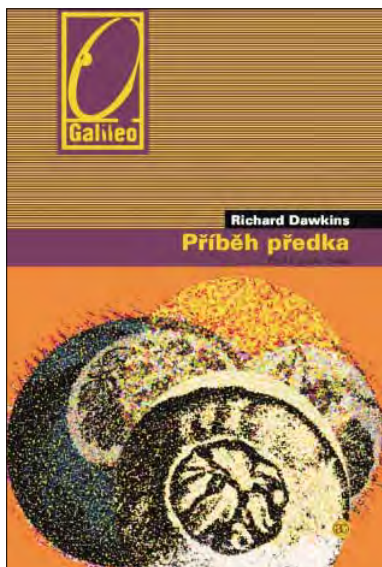
Reformy zaujaly i Čechy, takže se ke Krhútům vypravil český ministr financí, formálně pod záminkou, že nabízí úvěr na výstavbu metra, které se v Praze tolik osvědčilo. Uhubín tento

návrh odmítl s odůvodněním, že nehodlá ve finančním sektoru opakovat české chyby, totiž vybudování tunelů pod největšími českými bankami, jak je tomu nejen na Příkopech.

Ministr se rovněž pochlubil, jak kultivuje administrativu. Rozsáhlou kampaní usiluje o to, aby státní úředníci zacházeli se státními penězi jako se svými vlastními. K tomu Uhubín jen podotkl, že někteří to bohužel dělají.

I když Uhubín Štýř vládl pevnou rukou ekonomického diktátora a všechny problémy řešil hlavně ekonomickými stimuly, ať už kladnými (příplatky, premie, subvence, dotace – pokud na něj měl) nebo zápornými (pokuty, daně, odvody – na jejichž vybírání měl vždy), a jeho politika tvrdě dopadala na některé vrstvy obyvatelstva (zejména na ty, kterým se nechťelo pracovat), zachovával zdání demokracie a ke všem důležitým věcem vypisoval referendum. (O nedůležitých věcech u Krhútů tradičně rozhoduje sprostá většina.) Vyhradil si pouze formulaci předložené otázky, která vždy zněla: „Jste pro...?“ nebo „Jste proti...?“. Referendum bylo platné, pokud se hlasování účastnilo více než 50 % všech lidí oprávněných hlasovat. Ze zkušenosti věděl, že se takový počet k hlasování nedostaví, takže referendum nebude platné a předložený problém bude vyřešen ve smyslu předložené otázky („Většina lidí odmítla schválit...“, „Většina lidí odmítla zamítnout...“). Tato praxe selhala jen jednou, kdy pod tlakem nespokojenců vyhlásil referendum o svém setrvání v úřadě. Tím udělal životní chybu, protože takovou bžundu si Krhúti nenechali ujít a ekonomická diktatura Uhubína, který skutečně vzal národ u huby, definitivně skončila. Možná to bylo pro něj lepší, protože v poslední době stále obtížněji čelil tlakům globalizace a předpisům Evropské unie, jejichž implementace do druhobytné pospolné společnosti by činila potíže i takovému géniovi, jakým byl. Řešení těchto problémů tedy přenechal svým následovníkům a sám si užíval důchodu, který mu byl vyměřen podle pravidel, která zavedl. Dá se tedy říci, že skončil tragicky a potvrdil tak přísloví, že kdo čím zachází, tím také schází.

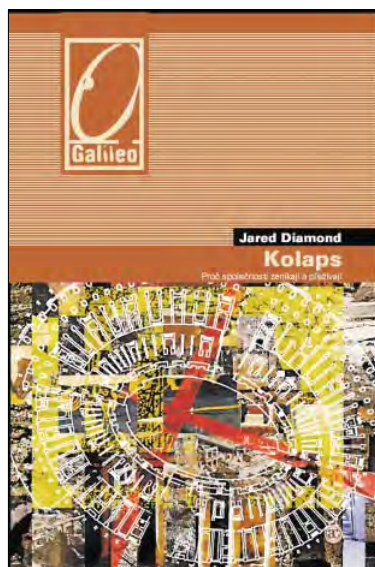
Pavel Weigel

Nakladatelství Academia vydalo dvě pozoruhodné knihy od klasiků moderní přírodovědy: **Richarda Dawkinse**, jenž se zapsal do dějin vědy propagací takzvaného sobeckého genu, a **Jareda Diamonda**, u nás známého hlavně knihou *Osudy lidských společností* (s podivně přeloženým podtitulem: *Střelné zbraně, choroboplodné zárodky a ocel*), na kterou navazuje knihou *Kolaps - Proč společnosti zanikají a přezívají*.

Richard Dawkins se zase vydává proti směru času v knize *Příběh předka - Pouť k úsvitu života*. Formou vyprávění zajímavých zástupců jednotlivých druhů a čeledí líčí složitosti evoluce a vyvrací představu nějakého plánu směřování ke stále dokonalejším formám.

Příběh předka, 832 str., 665 Kč, *Kolaps* 752 str., 595 Kč, Academia 2008

Al Sarrantonio: Billy Fétus

Slyšel jsem kdecu, jen co mi narostly uši. Mamka si v jednom kuse propěvovala, a o leccem, o měsíčku, co je ze sýra, o květinách a včelkách a psech, co štekají na zaprášených ulicích. Dokonce zpívala i o samotných zaprášených ulicích, o tom, jak vypadají oblaka prachu, když projede dostavník nebo když vozy vyrazí od obchodu se smíšeným zbožím. Udělal jsem si z mamčina zpívání docela pěkný obrázek o světě; je to rozmazané místo, kde nad hlavou visí obrovitánský měsíc ze sýra a vy ho občas vidíte skrz ty mraky prachu, a k tomu štekají psi.

Dokonce zpívala i o taťkovi:

*Will Boney je pryč
Už v pekle se smaží
Čerti maj smůlu
Ale mě to blaží
Jednu kulku v játrech
Druhou v srdci zas
Will Boney zmizel pryč
Než Billyho přišel čas...*

Ten Billy Bonney, co o něm zpívá, to jsem já, to mi došlo.

Došla mi fůra věcí, jak si tak plavu v tomhle vodnatém vaku v mamce a dovnitř se derou jen úplně rozmazané zvuky. Žádný prach jsem nemohl cítit, protože mi ještě nenarostl nos, a už jsem se nemohl dočkat, kdy mi narostou oči, abych viděl ty psy. Někdy se mamka vážně moc chichtá a zpívá i zbytek své písničky o taťkovi:

*Will, to byl rváč znalý
A uměl s pistolí
Šest stop pod zem ho dali
Už ho nic nebolí.
Sám jich pěkných pár poslal
Rovnou na věčnost
Vždyť Will, ten byl rychlej
Jako blesk byl rychlej
A měl odvahy dost.*

Úplně jsem viděl taťku na ulici, jak pálí ze svého šestiraňáku pod tím velkým starým měsícem ze sýra skrz usazující se prach a posílá ostatní chlápky k zemi. A musel k tomu mít dost důvodů, protože mamka, jak tak cinkala skleničkama, někdy dozpívala svoji písničku o taťkovi až do konce:

*Will Bonney měl ještě jednu zbraň
A s tou stejně rychlej byl
Proto Billy je teď na cestě
Bože, skoro se narodil!
Ten, kdo potká Willa v pekle
Jak tam dole tancuje
Pozdrav od těch dvou, co nechal tu
Ať mu hezky vzkazuje...*

Po tom se obvykle ozvalo hihňání a další cinkání skleniček a pak začala ta jebačka a něco žďouchalo sem dovnitř a začaly hlasité zvuky a mamka křičela a nějaký chlap, co nebyl taťka, křičel taky, a pak přišel vážně moc a moc hlasitý zvuk, nechápal jsem, co to je, ale myslel jsem si, že asi ten sýrový měsíc padá z nebe.

A tak jsem se nějakou dobu vyvíjel a trochu mi narostly ruce a nohy, až vypadaly jako ploutve, a vyrostly mi i oči a nejspíš i mozek a já jsem plaval a snil jsem o měsíci ze sýra a přemýšlel jsem, co je vlastně ta jebačka a co to žďouchá dovnitř a proč ten chlápek, co není můj taťka, a pokaždý myslím jinej chlápek, tak skučí a křičí, a co je ten veliký hluk, jako když sýrový měsíc padá z nebe, hluk, jako když taťka pálí ze šestiraňáku.

A pak, jeden den, kdy se to dělo zase, ta jebačka a tak dál, a nějaký chlápek, co nebyl můj taťka, skučel a křičel, mi to na jednu došlo!

Mozek mi zrovinka narostl tak akorát, abych to pochopil, a bylo to jasné jako ten sýrový měsíc na nebi!

Ten chlápek, co není taťka, se mě snaží zabít!

A ubližuje mojí mamce!

A řekl bych, že jí ubližuje hodně, protože ona tolik skučí a sténá, a teď se snaží zabít i mě, protože dovnitř žďouchá ta věc, určitě, určitě to bude zbraň, možná dokonce šestiraňák!, zabodává se odspoda a pokouší se propíchnout můj plavací vak!

Tak to teda ne, pane, takhle to rozhodně nepude, nikdo nebude ubližovat mojí mamce a nikdo nezabije Billyho Bonneyho, jako zabili mého taťku!

Nikdo mě nepřinutí jít tam dolů, k čertům, a tancovat tam dole!

Mě, syna Willa Bonneyho!

Musím s tím něco udělat...

A taky jsem udělal.

„Už jdu, mamko!“ zařval jsem, i když ještě nemám úplně hotovou pusou, a ty slabé zvuky vyšly ven jako ty bublinkové psouky, co někdy v plavacím vaku dělám.

„Už tě jdu zachránit!“

Jenomže ona už dávno překonala to stádium hihňání a cinkání sklenicema a byla ve fázi mamkovského křičení, ale pořádně se rozječela, až když jsem se začal dobývat ven. Nejdřív jsem urval šňůru mezi mamkou a sebou – zvládl jsem to pěkně, přetřh jsem to uprostřed a na obou kroutících se koncích podvázal, aby se nedělal nepořádek. S mýma ploutvičkovými rukama to byla docela fuška, ale zvládl jsem to. Pak jsem začal plavat, pádloval jsem rovnou k té díře, kde byla ta strkáci zbraň. Ted' tam nebylo nic a já jsem uviděl, kudy to vede ven, a namířil jsem tam. Vrhnu jsem se tam s rukama napřed jako do klínu a zavřel jsem ty svoje veliké oči a *vžúúúúú!*, vak se protrhnul jako nic a mě to neslo s sebou dřív, než to začlo vysychat. Pak jsem se musel prokousat ven. Ne moc daleko, což bylo dobře pro mě i pro mamku, která tentokrát křičela dost děsně.

Začalo se rozsvětlovat a já jsem čekal, kdy uvidím to rozmazané světlo a barvu měsíce ze syra, ale místo toho přede mnou byly jenom dvě chlopně a já je rozhrnul a hupky!, nikde žádné rozmazané světlo, depa, jenom něco, co mě praštilo moc silně do očí, jako bych se popálil!

Nenechal jsem se ale zastavit ani tím, ani krátkým záchvatem kašle, co jsem dostal, když se mi plíce zaplnily tím něčím, nejspíš vzduchem. Zvuky teď byly dost jasné a mamka řvala jako všichni čerti a ten chlapík skučel. Vytáhl jsem si za sebou ven část šňůry a sunul jsem se dál, až si moje oči přivykly na silný a krásný světlo světa, který vypadalo úplně jinak než to rozmazané světlo, co jsem si představoval, bylo děsně ostrý. A ty barvy! Červenější červenou si nedokážete představit, byla všude kolem mě a mokrá.

A pak, najednou, za oknem mamčina pokoje, v černé tmě, která nebyla rozmazaná ale ani trochu, se vznášel sám sýrový měsíc, a jak se mi oči začínaly zaostřovat, pořádně jsem se na něj vynadával.

Pak jsem se svalil na mamčinu postel...

A tam ležel šestiraňák, ležel rovnou vedle mě, a ten chlap, co mamce ubližoval, kňoural a krčil se v rohu, kalhoty měl u kolen a tu ještějednuzbraň, jak o ní mamka zpívala, měl děsně smutnou a splasklou.

Tak jsem sebral všechnu sílu a zvedl jsem mamčin revolver ploutvičkovými rukama, přimáčkl jsem ji k posteli a stiskl ji ploutvičkovými nohama a zamířil s ní, jak by to udělal taťka, a dvakrát jsem stiskl spoušť a střelil jsem toho chlapíka do srdce a potom do jater a díval jsem se, jak klesá na podlahu.

„Zachránil jsem tě, mamko!“ křičel jsem v těch maličkých bublinkových pšoukách.

A pak jsem se s úsměvem na právé puse otočil a vůbec poprvé jsem se podíval na svou mamku.

Ležela na posteli a byla bledá, jako musí být bledé strašidlo, bledá jako prach, oči měla veliké a vyčerpané. Jak tam tak ležela v louži krve kolem pasu, v místech, odkud jsem vyplaval, zesláble zvedla prst a ukázala na mě.

„Mamko!“ bublal jsem šťastně.

Čekal jsem, že se usměje, ale ona místo toho stáhla ústa do pošklebku a nenávisťně se rozkřičela:

„Ty hajzle prťavá! Já to věděla vod začátku, že budeš kluk! Čejtila jsem tě v sobě jako nemoc!“

Pak hrozně zeslábla a spustila ruku na postel, potom se jí ale do tváře vrátil vztek a ona sykla: „Zabila bych tě taky, kdybys vylez ven normálně! Jako jsem zabila každého chlapa, který se ke mně kdy přiblížil!“

„Ale mamko...!“ já na to.

Pak hrozně divoce vypouli-la oči a ukázala si na pořád ještě roztažené břicho. „Stejně jako jsem zabila tvého tátu, toho parchanta Willa Bonneyho, co mi tohle udělal!“

Podíval jsem se dolů na svoji ještějednuzbraň, která vypadala dost směšně a určitě nikdy nikomu nebude s to ublížit.

„Mamko...!“

„Eště pořád tě můžu střelit do hlavy a do jater! Jako jsem je střelila všechny!“

Pak začala zpívat, ale tak nějak chechtavě a nakřáple, a takhle jsem to zatím nikdy neslyšel:

Ty, kdo jseš šest stop pod zemí

V pekle si zatancuj

Najdi tam Billy Bonneyho

A hezky ho pozdravuj ...

Sáhla po šestiraňáku, ale než na něj mohla dosáhnout, zase se jí najednou udělalo zle a zeslábla.

Položila se na záda a omdlela.

Víc času jsem ani nepotřeboval.

Netrvalo mi moc dlouho se zase spravit. Šňůra se hojila fajn, protože jsem si dal záležet a konce k sobě přiložil správně. Povedlo se mi i zavřít tu díru, kterou jsem udělal, ale uvidíme, jak se mi povede dál, protože plavací vak je pryč. Myslím ale, že důležitá je hlavně ta šňůra, protože jak jsem byl chvíli venku, nadechnul jsem se vzduchu a nijak mi to neuškodilo, a i když jsou moje plíce maličké, podle všeho pracují fajn.

Mám dojem, že se tu dokážu zašít na tak dlouho, jak potřebuji.

A stejně, krucinál, kdo ten venkovní svět potřebuje? Na kytičky a včelky a štěkající psy si můžu počkat, a jak jsem kouk na měsíc, přesvědčil jsem se, že vůbec není ze sejra, kdepak. Vypadal tak nějak zkrabaceně a zaprášeně, zdá se mi.

Mě se jí rozhodně nepovede přinutit, abych tancoval tam dole.

Mám tu s sebou samozřejmě šestiraňák a v něm ještě čtyři kulky, a kdyby po mně šla, vím, jak se s tím zachází.

přeložil Richard Podaný

do té doby se tak nějak předpokládá, že jak čtenář, tak hrdina ví vše o způsobech dokumentace a archivnictví z doby před čtyřiceti roky. Fotografie zobrazuje podivnou budovu a na rubu má ještě Součkovu věnování. (Ač je zdůrazněno, jak pro něj bylo nebezpečné fotku ukrást, opět ani náznak myšlenky, že ji stačilo ofotit, přitom Souček sám psal o fotografování knihy...)

Mimochodem, fotografie je dost důležitá pro další děj a nazýváte na ni ještě několikrát, ale text vzbuzuje dojem, že vznikl pomocí oblíbených kláves Ctrl+C a Ctrl+V. Viz str. 85: *Však na zadní straně snímku bylo razítko TAJNÉ a také tam bylo registrační číslo tajné spisovny Hlavní politické správy ČSLA. / G 13447, stálo tam,* a str. 99: *Snímek se najednou otočil a na zadní straně bylo vidět razítko TAJNÉ a také tam bylo G 13447, registrační číslo tajné spisovny Hlavní politické správy ČSLA, a str. 326: Jen tak přišel na fotografii, která měla na zadní straně razítko TAJNÉ, a také tam bylo registrační číslo tajné spisovny Hlavní politické správy ČSLA, G 13447.*

David s pomocí aurilu snadno zjistí, kde budova je (u Vojenské nemocnice, kde Souček působil), a vydá se tam. Vyhodí jej ale místní Hlustvisihák, hlídací dědek prdouch Potužník, předtím si ale David stačí všimnout nástěnky, kde někdo (desítky let po Součkově smrti) při příležitosti jeho narozenin vyvěsil pár výstřižků o něm a fotografii z firemního archivu. Jedna z postav na fotografii se ukáže důležitou pro další pátrání..., tady raději skončím, a pokud vám to připomíná pátrání z Šifry mistra Leonarda, musím varovat, že bude hůř.

Samozřejmě, nebyla by to kniha Ondřeje Neffa, kdyby si nenášla svou, jistě početnou, čtenářskou obec. Důvodů, proč se kniha může líbit paní od vedle, najdeme hned několik, mnohé figúrky jsou dobře odpozorované ze života, taxikáři, ranáři, zaměstnanci bordelu, hospodský, členové ochranky, kteří si občas přivydělávají likvidací nepohodlných..., škoda, že žádná z nich vlastně není pro děj nijak důležitá. Pak je tu samozřejmě

postava redaktora Kříže, kdo zažil literární polosvět osmdesátých let, může v něm vidět dosti obvyklý typ redakčního pracovníka sui generis. Jako bonus pro zasvěcené poslouží skutečnost, že skutečný Kříž nikdy neexistoval, vymyslel si jej Souček, aby nebudil pozornost svou výkonností.

Výborné jsou i stránky týkající se Součkovy povídky **Případ čerta č. 4**, bohužel v rozsahu celého Tušení zabírají jen cca dvě procenta rozsahu.

V jednu chvíli byl asi příběh psán se záměrem nějak do něho vkomponovat český fandom a dění v něm, mnohá jména jsou vám povědomá či vyhlíží jako akronymy, ale vše je v textu roztoušeno nahodile a bez souvislostí, jedna zmínka o conechech, jedna o lkarii a těch pár zašifrovaných jmen. Kdyby byl hrdina amatérský záhadolog, fotograf či teatrolog a o Součka se zajímal kvůli těmto jeho aktivitám, stačilo by knihu změnit cca

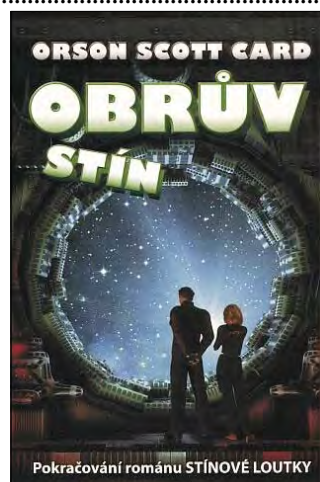
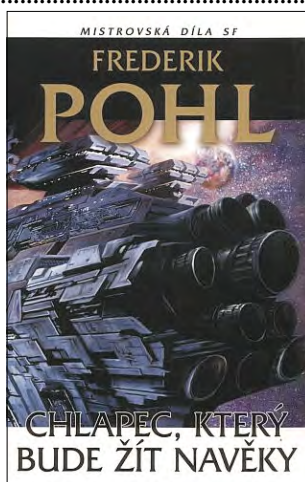
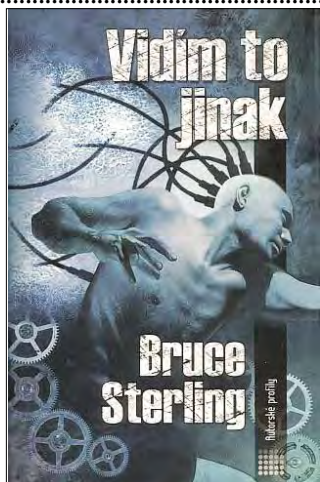
na dvou místech. Případá mi to přinejmenším jako nevyužitá příležitost. Ale kdyby tohle byl nejpodstatnější nedostatek knihy, samozřejmě bych mlčel.

Knihy plné chyb obvykle pocházejí od dvou druhů autorů, jednak od hvězd právě zuřícího Zlatého věku české SF a fantasy přesvědčených o své dokonalosti a neomylnosti a pak od tvůrců, kteří jsou v podobné pozici jako ON, kteří sice tuší, že v textu asi nějaké chyby zanechali, ale je jim to tak nějak jedno. Už kvůli Ludvíku Součkovi je to škoda.

Na jednom z prvních novodobých Istroconů přednášel Ondřej Neff o nové verzi svého románu TMA. Obzvláště se věnoval několika logickým a literárním chybám, kterých se v knize dopustil. Na závěr se podívil, co že je to v té Akademii SF za moully, když nejen přehlédli takové chyby, ale dokonce knihu ocenili. Docela mě tedy vyděsila nadšená recenze Antonína Kočky, vyzývající Akademiky, aby i tuto knihu poctili cenou, podobně jako před lety výše zmíněnou Tmu.

K tomu našťastí nedošlo.

Zdeněk Rampas

Civilizační šok: Vyprávění pojaté jako příručka pro potenciální emigranty

Část sedmáctá:

O americké roztaženosti a české scvrklosti

Tuhle kapitolu píšu s vědomím, že jsem z Čech odjel před dvanácti lety. Jak čas běží, mé postřehy postupně pozbývají na platnosti. Něco mi však říká, že americké roztaženosti a české scvrklosti se hned tak nezbavíme.

K základům dobré výchovy mojí generace procházející základkou v sedmdesátých letech patřilo držet hubu a krok. Naši rodiče byli zpacifikováni normalizací, snažili se nevyčnívat a stejnou strategií přežití vnikli vědomě nebo podvědomě i svým dětem. Moji vrstevníci v Americe vyrůstali v doznívajícím uvolnění šedesátých let, létalo se na Měsíc, a přestože Vietnam byl průšvih, po sedmdesátém pátém na něj všichni s chutí zapomněli. Celé generace Amíků byly vedeny ke zdravému sebevědomí, a místo aby drželi krok, se raději předháněli.

Dnes se děti v Čechách vychovávají volněji, zato v Americe přituhuje. Fyzické tresty jsou odsouzené, být jde jen o výchovný pohledek, ale to neznamená, že mají malí Amíci víc volnosti. Přesně naopak. Děti přejíívají jako v druhé nápravné skupině – celodenní škola, poškolní programy, a pak přeberou štafetu rodiče, kteří z ratolestí nespustí oči až do večera. Vychovávají je, co se do nich vejde, žádný voraz, žádné soukromí. Nová americká generace se umí chovat ve společnosti, uznává křesťanské hodnoty, má sebevědomí a tah na bránu. A protože jsou rodiny v průměru početnější než české (2-3 ratolesti), jsou děti méně egoistické než v rodinách českých jedináčků.

Tenhle výchovný tlak samozřejmě vyvolává protitlak. V pubertě se děti proti režimu druhé nápravné bouří a cloumají fetězem, jak se dá. Hlavně když jsou z dohledu rodičů. Večer se poslušně vrací domů do cely. Mladiství dosáhnou relativní svobody až na vysoké škole, zvlášť pokud studují v jiném městě nebo státě. Tam se vyblbnou, po škole se poslušně zařadí do proudu a stávají se příkladnými budovateli kapitalistické společnosti.

Výsledek této výchovy mi připadá poněkud prefabrikovaný. Samí Mirkové Dušínové, občas Rychlonožka a jen výjimečně se urodí Bohouš, kterému stejně nasadí antidepressiva. Americké komedie i horor sice s oblibou zobrazují patologické typky, ale zřejmě jen proto, že příběhy Rychlých šípů netáhnou. Psychopati v Americe neběhají kolem s motorovou pilou,

spíš se podobají zdravotní sestře Ratchedové z Přeletu přes kukaččí hnízdo (označení kukaččí hnízdo neboli cuckoo's nest přísluší lidem, kteří to mají v hlavě vylágrováno, českým ekvivalentem řečeno mají o kolečko víc).

Mé úvahy o budoucí americké generaci se samozřejmě týkají středních vrstev u nás v Nové Anglii. Rodiče mají na to, aby dětem zaplatili část nebo celé školné na univerzitě, a všechny dveře do společnosti jsou široce otevřené. Nezobecnujete to prosím na čerstvé přistěhovalce z Mexika nebo černošská gheta.

Moje tchýně tvrdí, že v Čechách se výchova dětí mění k markantně horším koncům, ale to může být únavou materiálu po mnohaletém souboji s dětmi, kte-

ré navíc ztratily schopnost držet ústa a krok. Ať je to pravda nebo ne, generační změna probíhá s dlouhým poločasem. Něco z podtitulu téhle kapitoly přetrvává do dneška.

Co myslím americkou roztažeností? Když přijde Amík do hospody, zahlaholí, pozdraví se s kamarády, a vůbec působí dojmem, jako by mu to tam patřilo. Nezáleží na tom, jestli zrovna bydlí na Malé Straně, v New Yorku nebo v Dublinu. O Američanech se rozhodně nedá říct, že by působili zakřiknutě. Ve vlaku si natáhnou nohy (v botách) na protější sedadlo a přitom se s vámi dají do řeči, jakoby se nechumelilo, přestože se s kyselým ksichtem tváříte, že je nevidíte.

Jiný příklad poskytuje návštěva kina. Nás učila Štěpánka Haničincová s Jo-

sefem Dvořákem a Jitkou Molavcovou v Televizním kabaretu, jak se v slušně chovat biografu. Tedy chodit včas, nejíst, nešustit bonbóny, nemluvit. To v Americe vám před vstupem do sálu prodají kilo popcornu, cukrátky, coca-colu a čokolády. Polstrovaná křesla mají držáky na kelímky, pijte, jezte, co se do vás vejde. Výskání a výkřiky do tmy jsou běžné a tolerují se i proto, že vyštěvaný zvuk nepřehluší ani parta paviánů. Po představení je podlaha pokrytá papíry a popcornem ve vrstvě prolité colou, takže se vám ta směs lepí na podrážky bot. Zmačkané obaly od bombónů odhazují bez zábran i lidé, do kterých byste to neřekli. Můžou si to dovolit, do uliček vyrazí po představení party uklízečů s vysavačem.

V Čechách už máme také multikina a popcorn tvoří nezanebatelnou část tržeb. Přesto pochybuju, že si pod sebe steleme svinčík s americkou bohorovností.

Další příklad ze života nám vyprávěla Milena, žena našeho zubaře v Massachusetts. Jednou seděla s dětmi před televizí a sledovala šarádu. Americký moderátor vyzval diváky, aby zavolali do studia s podněty. Aniž to postřehla, její desetiletá dcera se vytratila a za chvíli slyší její hlas z televize, jak tam v živém vysílání něco rozkládá. Mileně klesla čelist. Díky české výchově by jí samotnou něco takového v životě nenapadlo, ale její děti vycepané v amerických školách k aktivitě a komunikaci to považují za normální.

V Čechách mých mladých let nebylo vhodné vyčínit, v Americe je to naopak. Představte si, že sedíte na představení a kouzelník požádá publikum o figuranta. Přihlásili byste se? To v Americe se mu okamžitě nabídne les rukou, i přesto, že iluzionista drží v ruce pilku. Je jasné, co bude následovat, ale divčiny v první řadě se rády nechají přerážnout. Kouzelník je před publikem mírně zesměšní, ale ony pro chvíli popularity se-beúčtu rády obětují. I můj čtyřletý syn, do kterého bychom to neřekli, na jedné pirátské show překřičel ostatní děti a mohl asistovat hlavnímu pirátovi.

Před deseti lety jsme viděli v Bostonu představení českého loutkaře. Byl výborný a vtahoval děti do hry. Ukázalo se však, že nemá zkušenosti s americkým publikem, a tak představení neurčil. Bostonské děti reagovaly tak spontánně, že v půli show začaly zasahovat do hry i bez vyzvání. Vstupovaly na jeviště, začaly rozebírat loutky a hrát samy. Loutkař nejdřív upozorňoval, že je to jeho představení, pak začal loutky dětem odebírat a nakonec začal volat, aby s tím rabováním počkaly alespoň do tmy. Teprve potom mu přispěchali na pomoc do té doby v klidu přihlížející rodiče a svá robátka zpacificovali.

Já netvrdím, že americká děvčata (dospělí) se neumějí chovat. Jsou prostě jinak vedení a tím pádem na nás působí roztaženě. Nebojte se, po pubertě se srovnají, školu dostudují, nebudou pít, drogovat a stanou se z nich vzoroví zaměstnanci mezi-národních koncernů.

Před lety jsme byli na dovolené na Saint Thomasu, což je mrňavý ostrůvek v souostroví Panenských ostrovů. Bydleli jsme v kempu, kde se po večeri hosté scházeli na dřevěné terase a navzájem se bavili. Kempový elektrikář zpíval s turistkou duo. Byla to nemelodická jazzová píseň a zpívali bez doprovodu hudby. Dopadlo to strašně, přesto byli odměnění bouřlivým aplausem. Pak vystoupil kapitán z jachty s děsivě dlouhými námořnickými písněmi z osmnáctého století. Po dvou ságách jsem myslel, že omdlím, ale obecenstvo masochisticky žádalo o přídavek. Dostalo se nám písně třetí. Ten večer byl americký úžasný. Všichni si navzájem fandili a bavili se. Žádné zábrany, žádný stud. Nemusí pořád zpívat jen ten, kdo to umí. Jestli chcete vidět, o čem mluvím, koukněte se na karaoke scénu s Cameron Diazovou z filmu Svatba mého nejlepšího přítele. To není Hollywood, to je Amerika.

Na první vánoční besídku, které jsme se zúčastnili v Hybridonu, hrála taneční hudba. Předvedli jsme s Renatou, co jsme se naučili v tanečních, a sklidili uznání. U našeho stolu se postupně zastavilo několik mých kolegů a gratulovali nám. Byli jsme z toho trochu vyjevení. To jsme ještě netušili, že Amíci nemají na střední škole taneční a jen malé procento z nich se na-

učí tančit v dospělosti v soukromém studiu (za nemalý peníz). Když v Americe někdo něco předvede, je zvykem chválit i přechválit.

Teprve díky perspektivě a odstupu mnoha let dokážu postřehnout, že Češi se na mnoha úrovních skutečně chovají jinak než Američané. Měnil jsem si například peníze v bance na Příkopech a šokovalo mě, jak toporně a úřednický se pohledné divčiny za přepážkou chovají. Žádný úsměv, seděly, jako by spolkly pravítko, a mluvily na mě odměřeným tónem. Pokladní mi vysvětlila, že za ty popsané dvacetidolarovky (Amíci mají ve zvyku psát na bankovky, viz třeba film Lásce na stopě) mi srazí pět procent. Protestoval jsem, že v Americe mi za ně dají plnou hodnotu. Divčina mi nebyla schopná podat žádné vysvětlení, ale trvala na svém. Kamuflovala nevládnost a netečnost za odměřenou slušnost. Tady to máš a vypadni, za tebou stojí další lidé.

V Americe probíhají obchodní jednání vlídně a v pohodě. Komisnost se nevede. Úředníci jsou vstřícní v bance i na dopravním inspektorátu (jedinou výjimkou jsou imigrační úředníci, ti mají v popisu práce vás vynervovat a odhalit tak potenciálního teroristu). Nenechte se však vlídností ošálit. Občas vám nedokážou pomoci, a když díky civilizační bariéře nejste schopni pochopit jejich náznaky, odejdete díky sladkému úsměvu s důvěrou, že se na vaši věci pracuje. A ono ne. V Čechách by vám jasně řekli, že nemáte nárok, a vy byste věděli, na čem jste.

Americká vlídnost může být pro neznalce nebezpečná. Jeden případ za všechny. Náš kamarád Marek první rok za vodou cestoval do New Hampshiru. Na hranicích s Massachusetts jsou krámy s alkoholem (v Massachusetts je obchod s chlastem omezený, kvůli pozůstatkům prohibice a puritánské nátury). Pokud vypadáte míň než na pětaticet, musejí vás u pokladny ze zákona legitimovat. To Marek ještě skousl a ukázal svůj Driver Licence (řidičský průkaz). Jenže oni chtěli doklady i po jeho ženě Petře, která u sebe neměla pas a americký řidičák nevlastnila. Přestože vypadala bohatě nad jednadvacet, což je hranice, kdy se můžete v Americe legálně pít, odmítli jim alkohol prodat. Na to by Petra potřebovala Liquor Licence (chlastací průkaz), vydávaný neřidičům speciálně pro tyto účely, protože Američané nemají jiný průkaz totožnosti. Marek supěl, ale odvedl svou ženu do auta a vrátil se zpátky. K jeho překvapení mu u pokladny mile oznámili, že mu nic neprodají, protože tu před chvílí byl s osobou bez chlastacího průkazu. Stále ještě zmatený vlídným tónem se dožadoval manažera. Manažer se dostavil, ale marná snaha. V Čechách se dá občas něco ošulit, ale ne v New Hampshiru. Naštěstí vzdal Marek hádku dřív, než na něj zavolali policii, a raději doma drželi suchý víkend.

Americkou roztaženost nasávají děti z televize už od útlého věku. Každé ráno tam jdou příběhy o superhrdinech s vlající pláštěnkou. Komiksy se Spidermanem, Supermanem a X-many poznamenaly psychiku několika generací. I můj tříletý syn běhá kolem stolu s dekou na zádech a brečí, že neumí létat. Já jsem k superhrdinům a superzlosynům nikdy nenašel vztah. I když je Tobey Maguire skvělý, že Spidermana se stej-

ně sypou drtiny a Temný rytíř mě prostě nezaujal. Přiznám se bez mučení, že dávám přednost české scvrklosti a hrdinům uměřených proporcí. Možná to bude tím, že jsem jako dítě četl jen čtyřlístek.

Superhrdinská patologie se postupně šíří do celého světa, včetně Čech. Mně se však zdá, že supermanky mají Američané pořád lépe zažité a projevuje se to na nich jako ničím nepodložené sebevědomí. My v Čechách realisticky víme, že hrdinové většinou bídně zhynou, ale Amici tomu z nějakého důvodu nevěří a mají chuť si na ně hrát. Chápání hrdinství v české společnosti je jiné. Naši hrdinové jsou ušmudlaní pragmatismem, kolaborací nebo členstvím ve straně. Máme Švejka, Járu Cimrmana, Miloše Hrmu z Ostře sledovaných vlaků a Všechny dobré rodáky.

Česká scvrklost se projevuje v bytostně pesimistickém přístupu k životu. Nečekáme, že si nám svět lehne k nohám. Nepředpokládáme, že nám cizí lidé nezištně pomohou, spíš že nám zasadí ránu do zad. Když v televizi odhalují nekalost, bez zaváhání odsuzujeme (jasně, to zas někdo rozkradl). Vžitá nedůvěra české společnosti nám brání vidět, že občas odsuzujeme zbytečně rychle. Na Američanech mě vždycky udivovalo, že věří spíš v lidskou dobrotu a morálku než v podlost.

První slova české mámy při návštěvě dospělých dětí jsou: „Ty vypadáš nějak špatně, jsi tak hubený (nebo naopak tlustý).“ Pak následuje kritika oblečení, vlasů, životního stylu, nového přítele/přítelkyně a nakonec pracovních (ne)úspěchů. Po

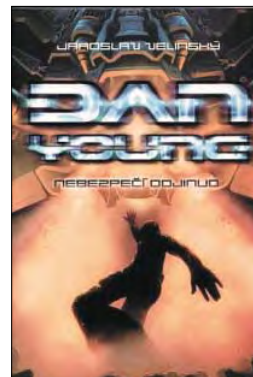
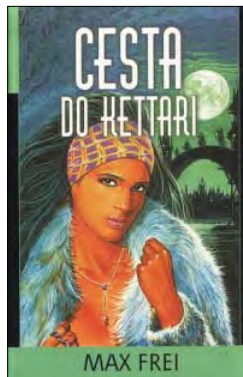
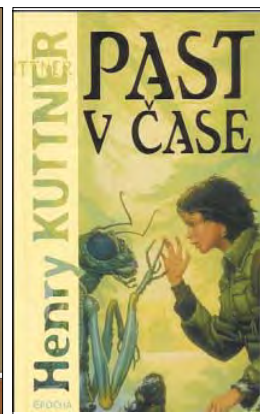
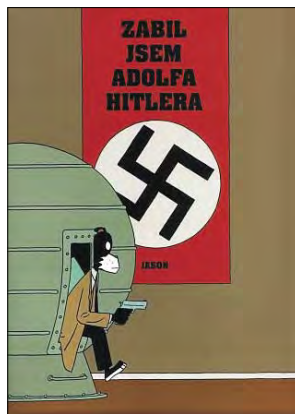
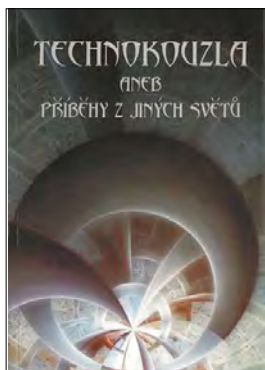
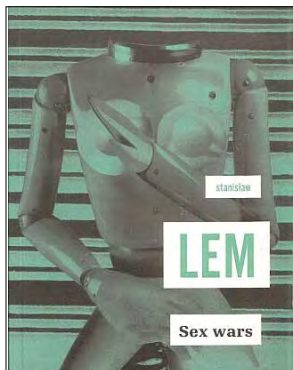
kom jsme pak měli ten životní optimismus zdědit? To u Amiků mi i ta kritika přijde nějak pozitivní a konstruktivní.

Při návštěvách v Čechách z odstupu pozoruju, že v nás ještě pořád přetrvává Rakousko-Uherská monarchie a na to naroubovaný dřevěný jazyk totality. Máme malou schopnost chovat se s přirozeným sebevědomím já pán – ty pán. Vykání a titulování se používá spíš jako metoda držet si lidi od těla než jako projev úcty. Nedávno jsem si rodičům posteskl, že se i v mnoha současných filmech mluví podivně nepřirozeně a škrobeně. Herci divadelně deklamují, místo aby mluvili, jak jim zobák narost. Tvrdil jsem, že v nových televizních seriálech je to už jiné. Koukali na mě jako na blázna. Jim to přijde opačně. V seriálech prý postavy mluví předstíraně svěťácky a blbě, zatímco ve filmech pro pamětníky jsou v pořádku. Bylo to triviální zjištění, ale došlo mi, že naši rodiče vnímají svět jinak, jinak se chovají i mluví. Proč jsem to zaregistroval tak pozdě?

V úvodu jsem řekl, že se česká společnost mění. Nevěřím však tomu, že se úplně zamerikanizovala. Kdyby ano, tak nebudou české filmy plné týpků, úchylů, Knoflíkářů a Příběhů obyčejného šílenství. Americké filmy oslavují heroismus. Hrdinové mohou být i zlosynové, hlavně když nejsou ušlápnutí. Vlastně jediní, kdo znázorňují malost Ameriky a ubožáky českého stylu, jsou bratři Coenové. Snad nejlépe to rozčíslí ve filmu Fargo, o kterém tvrdili, že je natočený podle skutečné události. Jak se později ukázalo, byla to fabulace. Ten příběh tuposti a zbabělosti si jen vymysleli.

Martin Gilar

Nepřehlédněte

Časem s vědou - listopad v duchu astro-kosmo

Z událostí, které změnily naše vidění světa

Z Bajkonuru startuje 1. listopadu 1963 první družice z nové sovětské série – Poljot 1. Několik hodin po dosažení své orbity s apogeem 592 km je jako první na světě pomocí vlastních motorů dálkově odkloněna na dráhu s odzemím 1437 km. Jde o rozhodující krok k přesnému usazování geostacionárních satelitů, ke spojování těles, k existenci dlouhodobých stanic.

Nad přírodní prohlubní v portorickém Arecibu je 1. listopadu 1963 otevřen největší radioteleskop na světě. Pevné parabolické zrcadlo má průměr něco přes 300 metrů, v ohnisku nad ním na lanech visí anténa. Lze ji dokonce částečně posunovat, tedy zaměřovat (to známe i z bondovky *Zlaté oko* a filmové sci-fi *Kontakt*).

Přístroj „vidí“ do vzdálenosti asi 15 milionů světelných let. Jeho prvním velkým úspěchem bylo v dubnu 1964 zjištění skutečné doby rotace planety Merkur – místo dosud předpokládaných 88 dní tam místní den trvá 59 pozemských dní.

Pro rekonstrukci byl v listopadu 1974 z Areciba směrem ke kulové hvězdokupě v souhvězdí Herkula, vzdálené asi 24 000 světelných let, vyslán na vodíkové vlně 21 cm třiminutový signál (vzhledem ke vzdálenosti cíle veskrze symbolický, to už na Zemi budou zase jenom bakterie). Obsahoval dvojkově kódované základní informace o Zemi a životě na ní.

Na půli listopadu, ale 1988, připadá také výročí havárie třetího největšího radioteleskopu v Green Bank (Virginia, USA). Zřítíl se vinou velkých cyklických zatížení konstrukce. (Nebo se někomu malému zelenému nelíbilo, že mu koukáme do kuchyně?)

„Kameny z nebe padat nemohou, tudíž nepadají“, jinak řečeno „tento úkaz je fyzikálně nemožný“, hlásalo ještě počátkem 19. století jedno z center evropské vzdělanosti – francouzská Akademie věd. 12. listopadu 1833 však „déšť meteorů“ padá tak hustě (až 20 viditelných „kapek“ za sekundu), že se čáští galští učenici chytili za nos a začali se tímto jevem vážně zabývat. Časem se přišlo na to, že meteorů zdánlivě vyletují z jednoho bodu na obloze (radiantu), zde ze souhvězdí Lva (latinsky *Leo*, proto název Leonidy), a že se to stane pokaždé tehdy, když Země při své pouti kolem Slunce křížuje dráhu Tempelovy komety. Vznikl obor meteorická astronomie, v níž navýsost čestné místo zaujímá česká věda.

O sto let později, kdy maximum Leonid připadlo na noc 16./17. 11. (1933), za jejich pozorováním poprvé u nás (z Kbel) vzletlo letadlo.

Buran je rusky bouře – a také sovětský raketoplán. Poprvé odstartoval 15. listopadu 1988, a to bez lidí, v automatickém režimu. Dvakrát obletěl Zemi a po necelých 3,5 hodinách v pořádku přistál. Začal se hotovit let s posádkou, ale SSSR se rozpadl, peníze se rozutíkaly... A tak se první let tohoto návratného kosmického dopravního prostředku stal letem nenávratně posledním.

20. listopadu 1998 ruská raketa Proton vynáší na oběžnou dráhu energetický modul ZARJA, postavený v Moskvě na americkou objednávku. Ten se stává základem mezinárodní kosmické stanice (ISS). Dále jen tryskem: V prosinci 1998 k ZARJE přibude spojovací modul UNITY, v červenci 2000 obytný modul ZVEZDA. Počátkem listopadu 2000 pak na ISS přistála první stálá posádka (Američan, Rus a Ukrajinec), která počátkem prosince spolu s osádkou raketoplánu Endeavour přimontovala k ISS energetické srdce – obří solární panely. V únoru 2001 přibyl vědecký modul DESTINY, v červenci téhož roku byl připojen modul QUEST (přechodová komora), v září přídatný přístavací a přestupní modul PIRS. 2007: ISS se rozrostla o propojovací uzel HARMONY. V únoru 2008 přibyl laboratorní modul COLUMBUS. Momentálně ISS sestává z 18 modulů, váží přes 300 tun, její obytný prostor činí 358 m³. V plánu jsou ještě např. laboratorní a experimentální moduly KIBO, ELC či MLM.

Pakliže vše proběhne podle plánu, roku 2010 by měla být ISS v jádru hotová (což nelze příliš očekávat, původně měla být hotová předloni). Stanice by měla mít rozpětí 108 m při délce 74 m, celkový vnitřní přetlakový prostor by měl přesahovat 1 000 m³, její hmotnost překročí 400 t a příkon dosáhne 110 kW.

„Pokud by poloměr koule stejné hustoty, jako má Slunce, byl pětsetkrát větší než sluneční, těleso padající na ně z nekonečna by u povrchu přesáhlo rychlost, jako má světlo. Předpokládáme-li, že světlo je přitahováno stejnou silou jako ostatní tělesa, pak všechno světlo vyslané takovým tělesem by se muselo vrátit zpět...“

To je úryvek z dopisu o vlivu gravitace na světlo, který na zasedání Royal Society v Londýně 27. listopadu 1783 přečetl významný britský fyzik a chemik Henry Cavendish. Autorem byl nepřítomný člen John Michell, profesor geologie v Cambridgi. V závěru tento astronom-amatér, jakkoli to nepokládal za pravděpodobné, připouštěl existenci objektů, které sice nemohou

být vidět, ale prozradí se tím, že svojí gravitací ovlivňují pohyb blízkých těles.

Michellova práce vzbudila značný rozruch, v Londýně srovnatelný s prvním balonem s lidmi od bratří Montgolfiérů (21. 11. 1783), ale pak to všechno nadlouho usnulo a probudilo se až koncem roku 1967, kdy americký fyzik John Wheeler (zemřel v dubnu 2008 ve věku 97 let) pro tyto objekty poprvé po-

užil marketingově geniální označení „černé díry“. Jak píše Steven Hawking, který teorii černých děr věnoval většinu své kariéry: „Důležitost vhodného jména se nesmí ve vědě podceňovat... Jméno zaručilo nejen to, že černé díry vstoupily do mytologie sci-fi, ale podnítilo i vědecký výzkum...“

První černá díra byla objevena roku 1972, dnes jsou jich známy stovky (jedna trůní i ve středu Galaxie).

Časem s vědou - prosinec ve hvězdách

Rozměry naší sluneční soustavy už v 17. století celkem přesně určil Giovanni Cassini (přes polohu Marsu měřenou ve dvou vzdálených místech zeměkoule). Na zjištění mnohem větší vzdálenosti hvězd je však tato metoda příliš hrubá, je třeba měřit jejich polohu z míst více vzdálených. A k tomu se hodí obíhání Země kolem Slunce. V **prosinci 1938** ředitel pruské státní hvězdárny v Královci (dnes stále Kaliningrad) Friedrich Wilhelm Bessel zveřejňuje svoje výpočty vzdálenosti hvězdy 61 Cygni. Vybral si ji vskutku šikovně; není sice zrovna nejjasnější, zato vykazuje největší roční paralaxu. Výsledek: 600 000 astronomických jednotek, tedy 9.10^{13} km! A jak už to někdy ve vědě bývá, o prsa za ním končí Skot Thomas Henderson, který se „svou“ vzdáleností hvězdy alfa Centauri (270 000 a.j.) přichází o dva měsíce později.

Prosinec 1978 přinesl soustředěný útok na sice nejbližší, avšak i nejtajemnější planetu naší soustavy. Americká sonda Pioneer Venus 1 se 4. 12. stala družicí Venuše, Pioneer Venus 2 i sovětské Veněry 11 a 12 na Venuši přistály 9., 21. resp. 25. prosince. Propátraly fyzikální podmínky i chemické poměry Venušiny atmosféry a ukázaly, že i Dantovo peklo je proti venušanskému světu rájem – při povrchu tam panuje tlak až 90 atmosfér a teplota až 470°. Slunce ani hvězdy nejsou nikdy vidět pro hustou clonu mraků, ze kterých prší kyselina sírová nebo dokonce fluorsírová, jedna z nejeptavějších známých sloučenin! Není divu, že ta nejdolnější ze jmenovaných čtyř sond tam vydržela pracovat necelé dvě hodiny...

Po nezdaru „jedničky“ je 7. **prosince 1968** na orbitu Země vynesena dvoutunová americká družice OAO 2 (*Orbiting Astronomical Observatory*), vybavená čtyřmi dalekohledy o průměru 31 cm a aparaturou k registraci ultrafialového záření z vesmíru. Sloužila něco přes čtyři roky. Úspěch OAO 2 a poté 3 (start v srpnu 1972) rozhodl, že Hubbleův vesmírný teleskop má cenu.

Kosmická loď Apollo 8 odstartovala 21. **prosince 1968** k misi dosud nebyvalé – poprvé opustit okolí rodné Země, vydat se do Sluneční soustavy a dovést lidi k Měsíci.

24. 12. Apollo zaparkoval na oběžné dráze 111 km nad lunárním povrchem. „Není to moc pohostinné místo pro život či práci,“ hlásil velitel Frank Borman při pohledu na šedou a mrtvou tvář Měsíce. Podobné pocity sdílel i James Lovell (po matce českého původu): „Ta širá poušť působí skličujícím dojmem a neustále nám připomíná, co máme dole na Zemi...“

Během deseti obletů pak kosmonauti mimo jiné pořídili

nádherné barevné snímky modravé Země vycházející nad tmavý měsíční obzor. Poté, co spořádali speciálně připraveného vánočního krocanu (první přirozenou stravu ve vesmíru po došavadní výhradně syntetické), po osmé večer houstonského času (u nás už uplynuly první tři hodiny z Hodu božího) uspořádali vánoční přímý přenos. „Posádka Apolla 8 má pro všechny lidi poselství, které by vám chtěla tlumočit,“ zahajuje William Anders hlasem rozechvělým dojetím. A začíná číst z biblické knihy *Genesis*: „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi...“ Po něm pokračuje Lowell a nakonec velitel Borman. Ten pak předčítání končí slovy: „Posádka Apolla 8 se s vámi loučí, přeje vám dobrou noc, hodně štěstí, veselé Vánoce a ať vám všem na staré dobré Zemi Bůh žehná.“

Na konci 17. století, to se ještě komety považovaly výlučně za jednorázové, víceméně náhodné – a také nevitáné, neb neštěstí přinášející – nebeské hosty naší Sluneční soustavy, provedl britský astronom Edmund Halley analýzu drah tehdy nejznámějších komet a usoudil, že jedna z nich je periodická a vrátí se v létě 1758. Tedy pokud platí Newtonův gravitační zákon.

Kýžený rok 1758 (to už Newton i Halley dávno dleli na věčnosti) v očekávání plyne, kometa nikde. Newtonova „gravitační opozice“, soustředěná zejména kolem francouzských přívrženců Descartesových, jása. V listopadu však přichází rána do zad – francouzský(!) matematik Alexis Clairaut zveřejňuje ve pařížské Akademii věd výpočet, podle něhož meškání komety není vyvrácením, nýbrž naopak tím nejpádnějším důkazem platnosti Newtonovy gravitační teorie!

(Onen neskutečně pracný, poněvadž ruční výpočet provedla amatérská astronomka Nicole Lepauteová. Clairaut nejprve její zásluhu vysoce ocenil, později je zcela pominul.)

Kometu totiž zdržela právě newtonovská gravitace – přitažlivost Jupitera a Saturnu, se kterou ještě Halley nepočítal... Clairaut (a Lepauteová) předpověděl průchod komety perihelem na první polovinu dubna 1759.

A poněvadž si uvědomoval neznalost přesných hmotností planet a prozíravě nevyučoval ani existenci dalších potenciálně ovlivňujících planet za Saturnem (Uran bude objeven roku 1781, Neptun 1846, nicotný Pluto 1930), odhadl i chybu svého výpočtu – jeden měsíc.

Na **Štědrý večer 1758** kometu jako první upozoroval německý astronom-amatér Johann Gregor Palitzsch, takto sedlák od Drážďan, přísluním pak prochází uprostřed března 1759. Gravitační teorie definitivně potvrzena, s kometou pak definitivně spojeno jméno Halleyovo.

František Houdek

Conan navždy

Tak jsme zase o jeden Fénixcon starší. Nebudu vyjmenovávat všechna nej-, kdo tam byl, ví, kdo nebyl, jeho smůla. Jako vždy byla jedním z vrcholů conu přednáška conanologa Nalima Lidochaze. Pro neznalé – přednáška s tanečky, živou hudbou, zpěvem, projekcí a hlavně – s výbornou náladou. Po ní jsem si uvědomila, kolik takových super večerů Nalim připravil, a přišlo mi líto, že zmizely v nenávratnu naší paměti (zůstaly jen CD).

Kdyby Nalim náhodou vyčerpал všechny oblasti, v nichž slovnitý Cim-meřan působil (což při Conanových schopnostech není jistě možné), vůbec by neškodilo, kdyby Nalim některou ze svých předchozích objevných prací opakoval – domnívám se, že by to byla jistě záslužná osvěta vzhledem ke stále dorůstajícím mladých potenciálních conanologů (a připustíme si, že u těch starších může existovat jakýsi poznenáhly úbytek paměťových buněk).

Ale dosti planých řečí, songy, jejichž hrdinou je hrdina nehrdinovateljší, si můžete poslechnout kdykoli. Existují tato CD:

Conanledy, příloha publikace Gulistánský samizdat, 2000

Nesem Vám conanoviny (conanleda)

Píseň conanovských fanů (píseň)

Hoj, Perune hromovládny (polka)

Conanova ukolébavka (smuteční pochod)

Sedlácké z Liděrovic (folklorní fantazie)

Hymna adamitů (hymnická píseň)

Čtyři páry bílejších myši (pochodová píseň)

Nečekej (mazurka)

Conan a Sarmati (směs polek)

Úvodní árie – protestsong (ze hry Conan et Belit Chére)

Vyznání Cromovi (slow)

Směr: Sarmat! (pochod)

Belitina milostná píseň (slow)

Hoie (píseň z Nové Kaledonie)

Nestarej se (jiná píseň z Nové Kaledonie)

Bača z Cimmérie (píseň z Liptova)

Okolo Levoči (čardáš)

Conan a la „Makký“ Žbirka (rokenrol)

Piesne o Conanovi (směs lidových písní)

Skurut Zlúgh: Česko hledá superistari, 2004

Skřetí mejdan

Trampové z Mordoru

Za gurami

Bitva o Helmův žleb

Týráni zvěře

Valarnoce

Píseň pro Odulu

Na burzu do Lúgburzu

Conan v Nipon Koku, 2005

Psychiatrický rokenrol

Ferda Nemravenec

Rumcajs, Manga, Tanga

Animáková panenka

Píseň sexipsa Fika

Mononoke a Karaoke

Conan a reality show

Conan v Nipon Koku

Conan – fantom opery, 2006

Když nastaly deště (lidová)

Óda na blbost (óda)

Nezdařený bál (stará studentská píseň)

Conan střelec (operní árie)

Árie vodníka (operní árie)

Úder pěstí (taneční píseň)

Proč bychom se neděsili (operní píseň-finále)

A v tem městě Hobitíně (lidová)

Těžkej ConDr.: Zahrajte mi psychůčko... 2008

Dobrý den, cimmerský dobrodruhu

Kašpárek a loutkoherec

Když k nám Conan chodil (lidová)

Zahrajte mi psychůčko

Conan a zlatá rybka (lidová)

Potíže s ptákem

Pár pečených krocánků

O strašlivé prohře s Turkem

Kašpárkova cesta do Iranistánu

Potlačené pudy

Píseň paši Faddáma

Conan u Breclavi

Conan a vlk

Conan a tři sestry

Hej, Conane!

Již pouhý pohled na uvedené tituly písní musí váženému čtenáři vnuknouti neodbytnou myšlenku: to MUSÍM MÍT. Leč jak toho dosíci?

Celkem jednoduše: kontaktovat Nalima na nalim@wo.cz a domluvit se s ním.

Přece si nenecháte ujít takového lahůdky:

Když nastaly deště:

Prší, prší, jen se leje,
barbar Conan hrubě kleje,
neboť moko z ulice
nesnáší on velice.

A v tem městě Hobitíně:

A v tem městě Hobitíně
scházejí sa hobiti.
Dali sobě vínka zavdat,
včil sú z toho opití.

Conan a vlk:

Když Conan chodíval přes ty lesy,
ach ouvej, přes ty lesy,
tuze ho svrbělo vzadu kdesi,
ach ouvej, vzadu kdesi.

A zde je celá píseň na známou melodii:

DOBŘÝ DEN, CIMMERSKÝ DOBRODRUHU

Jak vyjde novinka conanovská,
s nadšením velebím nebesa,
hulákám, skáču jak pominutý,
mé srdce radostí zaplesá.

Dobry den, cimmerský dobrodruhu,
tvůj nový příběh k nám přichází,
i když nejsi rodem z lepších kruhů,
z problémů vyjdeš bez nesnází.

REFRÉN: Ty jsi se svými nepřáteli
nedělal žádné cavyky,
ač proti tobě šli se zbraní,
či vymýšleli intriky.

Bud' vítán, Conane z Cimmeric,
zdravím tě já i má knihovna,
z hrdinů světové beletrie
se ti jen málokdo vyrovná.

REFRÉN: Ty jsi se svými nepřáteli...

Dobry den, postavo Conanova,
že przním, mi leckdo vyčítal,
tu píseň, co zpívá Parkanová
a k tomu i Honza Vyčítal.

Hezký poslech a Crom s vámi

ukázky textů publikovány se svolením
autora **MR**

Co rok dal ve fotografii

Eva Hauserová na křtu
O čem ženy píší

Vlasta a Julinka
na Fenixconu
Honza s toutěž tamtéž

Tatracon na Dunajci

Vladimír Svoboda, editor Tunelu do pozítří

Cena Drak

(spolu s cenou Ludník jedno z nejprestižnějších ocenění ČS Fandomu) byla opět předána na Fenixconu, připomeňme si její dosavadní držitele:

- 2003 – Miroslav Butora (Mio) ... Istrocon 2003
- 2004 – Dagmar Mehešová (Včielka) ... Parcon 2004
- 2005 – Miroslav Páříčka (Pamir) ... Fenixcon 2005
- 2006 – Michal Jedinák ... Fenixcon 2006
- 2007 – Ondřej Trepáč/SFK Orion ... Vartacon 2008
- 2008 – SFK Belit ... Fenixcon 2008

Šimon a Lulu

Cena Conan 2008

Cenu Conan 2008 získal Jiří Šebek, známý též jako Pán povídek, za množství povídek s Cimmeřanem i cyklus povídek z barbarova světa „Horthor – vykřadač hrobek“, které vycházejí ve fanzinu „The Nemedian News“.

Zvláštní cenu Conan 2008 získal ConDr. (doktor conanovských věd:-)) Nalim Uzbeg Lidochaz za 13 – dílný cyklus přednášek o barbarovi z Cimmericie, kterým těšil srdce posluchačů na nejruznějších conech doma i v „zahraniční“ (Slovensko).

Držitelé ceny Conan jsou:

1. Jan Kantůrek – za překlady původních Howardových příběhů i dalších dobrodružství
2. Kája Saudek – za první zpodobení Cimmeřana v sešitech Zlatého koně, Poutníku i jinde
3. Egon Čierny – za ediční činnost – vydávání knih s barbarem Conanem
4. A. S. Pergill (Doc. MUDr. Jan Šimůnek, CSc) – domácí autor
5. Stanislav Plášil – překladatel dalších příběhů Conana pro nakl. Mustang Plzeň
6. Richard D. Evans (Vlado Riša) – domácí autor
7. Alois Křesala – výtvarník, ilustrátor knih nakladatelství Viking (další romány s Conanem)
8. Stanislav Plášil – nakladatelství Viking za vydání více než deseti románů s Cimmeřanem
9. sir Leonard Medek – domácí autor
10. Radomír Suchánek – vydavatelství Návrat
11. Milan Dubnický – malíř, ilustrátor (obálky, mapa Conanova světa)
12. Luboš Branda – za barbarskou poezii v The Nemedian News

Ceny nejsou seřazeny podle roků (protože píšu v práci z hlavy) – tutovka první je Honza (1996), který dostal o rok později láhev rumu (zalitou voskem) a přivezl ji po deseti letech na althing CS – andělská daň byla zhruba 1/6 objemu, tak do 4. místa jsem si jistý v kramflecích, ale pak už paměť selhává :-). Zatím a dobrou :-). T.

Big Shaman

První oslavenec roku Ondřej Müller (*1. 1. 1966)
Blahopřejeme.

Trifid

2004:

Jana Rečková: Píseň o dveřníkoví
Karolína Francová: Kaynova doba

2005:

Jan Kovanic: Zapomeňte na Mars
Karolína Francová: Zrádce

2006:

Karolína Francová: Zlatý plamen
František Novotný: Konečný den Valhaly

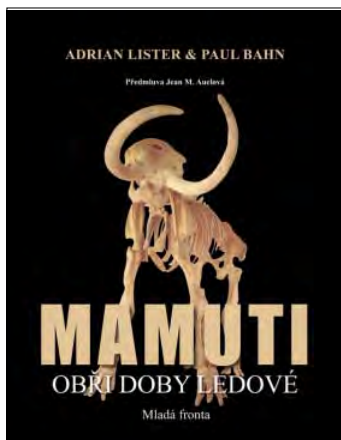
2007:

Jana Rečková: Cesta do jablonového sadu

2008:

Zdeněk Řehák: Jeden za všechny

ZR

NON FICTION

MAMUTI – OBŘI doby ledové

Paul Bahn, Adrian Lister
Koho jako klukova neuhnanuly obrazy Zdeňka Buriana s tematikou prehistorických zvířat, mamutů zvláště, a když k tomu přidáme Mamutíkova dobrodružství z Lovců mamutů Eduarda Štorcha, je na celoživotní fascinaci zaděláno. Mladá fronta vydala populární shrnutí všeho, co o nich dnes víme.
Mladá fronta, 192 str., 499 Kč